

MIROSLAV KUČERA

GALERIE ZLOČINU

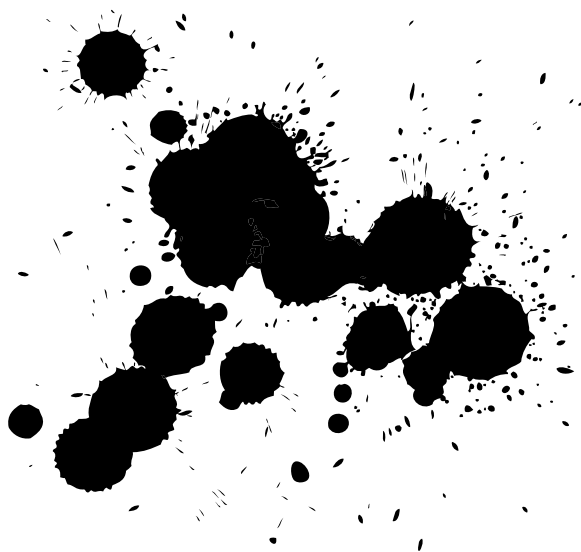
NEJDĚSIVĚJŠÍ
KRIMINÁLNÍ PŘÍPADY
20. STOLETÍ

MIROSLAV KUČERA

GALERIE ZLOČINU

**NEJDĚSIVĚJŠÍ KRIMINÁLNÍ PŘÍPADY
20. STOLETÍ**

© Miroslav Kučera, 2011
Cover Photo © Thinkstock, 2011
© NAKLADATELSTVÍ XYZ, s. r. o., 2011

ISBN 978-80-7388-581-6

ÚVOD

„Kdykoliv jsem se objevil na televizní obrazovce s odznakem kriminální služby v pozadí, diváci většinou znervózňeli. V relaci FKÚ pátrá i v mimořádných pátracích relacích jsem v naprosté většině nic příjemného neoznamoval. Přinášel jsem zprávy o násilí a smrti. A apeloval na lidskost a žádal o pomoc...“

Laskavý čtenář promine...

I to, že jsem si vypůjčil tento nerudovský motiv.

Dovoluji si vám bez podstatných změn a úprav předložit sepsané zločiny, jak jsem je v dané době i chvíli viděl, prožíval a cítil – a to z naprosto neobvyklého zorného úhlu. Z úhlu pohledu člena pátracího oddělení někdejší Federální kriminální ústředny (později Ústředny federální kriminální policie), který se shodou okolností v rámci svého služebního zařazení na pátrače stal i „hlasatelem špatných zpráv“ a oslovoval miliony diváků televize, posluchačů rozhlasu a čtenářů novin a časopisů a žádal je jménem kriminální služby o spolupráci při odhalování zločinů, z nichž mnohé byly díky pomoci občanů skutečně objasněny. Bylo to především proto,

že policejní relace nebyly podle mého názoru zprostředkované, ale policie je vytvářela sama.

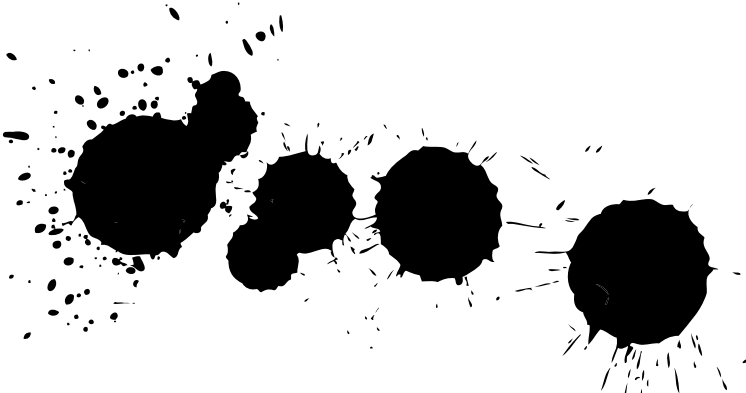
Kniha má poněkud morbidní podtitul *Nejděsivější kriminální případy 20. století*, protože pro mě nejděsivější skutečně byly – tenkrát (včera, jak říkával Jiří Voskovec). Teprve po odchodu do důchodu jsem po letech s hrůzou zjistil (opravdu se nechci rouhat), že to vlastně ještě pořád byla „procházka rajskou zahradou“ oproti tomu, co se u nás, v Evropě i v celém světě v současné době nejděsivějšího děje.

Osud byl ke mně v jedné věci nesmírně štědrý. Obdařil mě vskutku dobrými přáteli, kamarády a učiteli, kteří mé kroky pomáhali vést dobrými cestami, ať už to bylo v oblasti práce v divadle, v kriminální službě a později především v novinářině. Vzpomínám na ně s opravdu velkou láskou a úctou a zvláště na ty, kteří mě opustili navždy, a stále se mi nedaří jejich odchod „rozchodit“. Byla by to dlouhá řada jmen, ale jedno z nich přesto uvedu – o šestnáct let mladší kolega Honza Stach, se kterým jsme po více než čtvrt století aktivní spolupráce napsali nespočet článků a přes třicet knížek literatury faktu i detektivek. V myšlenkách mi stále procházejí poslední věty z jedné naší krimi knížky, kterou jsme společně stvořili v oblíbené hospůdce v Čimicích:

„...Možná jsme neslyšeli všechny světové melodie, možná nám občas propadly lístky do divadla, kina nebo na fotbalová utkání našich oblíbených klubů (Bohemky a Sparty), možná jsme prostě nestihli všechno, ale ty pocity, které jsme oba prožili v okamžiku, kdy jsme lidi zbavili nějakého grázla, nám nikdo nevezme...“

Laskavý čtenář promine, ale s tímto odkazem mě tady Jan zanechal.

Miroslav Kučera

VRAŽDA NA KOLEJÍCH

Jeden z případů, který se v mém podání objevil na televizní obrazovce, vynikal od samého začátku surovým cynismem pachatelů. A také tím, že se odehrál ve vlaku. Byla to třetí vražda toho druhu, o nichž vím, že k nim došlo na našem území – zavražděná důchodkyně ve vlaku z Bohumína do Prahy v roce 1975, zavražděná studentka v rychlíku z Prahy do Děčína v roce 1980 a ...

Začnu však raději od začátku.

V předposledním kupé posledního vagónu mezinárodního rychlíku z Bukurešti do Lipska, známého jako Balt–Orient expres a označeného v železničářské symbolice písmeny EX a čísly 372, seděla jedenadvacetiletá dívka. Když se 31. října 1988 ve 22:47 hodin dal vlak na nádraží Praha–Holešovice do pohybu, netušila ani v nejmenším, že dříve než urazí vzdálenost zhruba třiceti kilometrů, bude mrtvá.

Zavražděná.

Ještě před chvílí se objímala se svým milencem. Pak vyměnila jeho náruč za náruč smrti. Přitom v okamžiku loučení na nic zlého nepomyslela, nevarovala ji žádná zlá předtucha.

Ani nemohla. V tu dobu totiž ještě ani dva vrazi nevěděli, že zhruba o třicet minut později zabijí člověka. Surově, chladnokrevně... Prvnímu mládenci bylo osmnáct, druhý byl stár jako jeho oběť. Dva drobní, štíhlí, zcela nenápadní mladíci. Přisedli si do kupé, v němž seděla osamocená dívka. Na uších měla sluchátka, přehrávač ležel na malém stolku. Dívka však nevnímala neje- nom rytmus kol narážejících na spojnice kolejnic, ale ani hudbu z magnetofonového pásku. Spala. Probudila se jenom na okamžik, to když z kupé odešel jeden z mládců zjistit, zda v jídelním voze nemají pivo. Nepořídil, a tak zůstal na chvilku na chodbičce a kouřil. S prosebným úsměvem podala tomu druhému láhev limonády a naznačila mu, že by byla ráda, kdyby ji otevřel. Když poděkovala, došlo mládenci, že je to Němka. Na odpověď se nezmohl. Německy neuměl – a pak: děvče znovu okamžitě usnulo.

S každým metrem, kterým se vlak vzdaloval od Prahy směrem k Děčínu, byla blíže smrti.

Bez jakéhokoli zlehčování reality můžu říci, že trať Praha–Děčín je z ryze kriminalistického hlediska rizikovější tratí než například trať Košice–Praha, o níž se velice často hovoří jako o nebezpečné. Na trati z Prahy do Děčína došlo, jak jsem již řekl, ke třem vraždám. Obětí dvou z nich byly mladé, hezké ženy, které se na nádraží rozloučily jedna s manželem a druhá s milencem a odjížděly domů k rodičům. Vraždy byly spáchány vždy v noci, vrazi byli dopadeni – Hojer i Krátký s Bílým. Rozdíl zde samozřejmě najdeme – třeba v motivu vražd. Zatímco Hojer byl vrahem sexuálním, Krátký s Bílým zabili z loupežných pohnutek. I když...

Řečeno češtinou úředně policejní, objasněnost vražd na železnici máme u nás stoprocentní. Takovýto úspěch není obvyklý ani ve státech s dokonale fungující policií, vybavenou navíc nejmodernější technikou.

Proč se policejním sborům občas nedaří? Důvodů je mnoho. Například: místo trestného činu se pohybuje. S ním se pohybuje i oběť a vrah. Málokdy se podaří přesně zjistit, ve kterém úseku tratě k trestnému činu došlo, v kolik hodin a kolik minut jej pachatel spáchal. Problémy bývají i s případnými svědky. V okamžiku, kdy někdo objeví mrtvolu, nebývá vrah už zpravidla ve vlaku...

Z Prahy do Děčína vede trať neustále po rovině a podél vody. Na dohled od železničního náspu plyne nejprve Vltava, po několika desítkách kilometrů jízdy pak Labe. Vlak by zde mohl jet velice rychle. Ale nejede. Na zdolání trasy jen o málo delší než sto kilometrů, s jedinou zastávkou v Ústí nad Labem, potřeboval vlak Balt–Orient expres dvě hodiny.

Ten, který přijel do Děčína 1. listopadu 1988 padesát pět minut po půlnoci, měl před sebou poslední překročení hranic. Poslední pasovou a celní kontrolu. Poslední větší zdržení na cestě do cílové stanice.

Lidé ve vlaku napůl spící a napůl bdící předkládají ke kontrole cestovní pasy, celník nechává tu a tam někoho otevřít zavazadlo. V posledním vagónu, v předposledním kupé označeném čísly 91–98 ležela na sedadle mrtvá žena přikrytá džínsovou bundou. „Pasová a celní kontrola,“ pokoušel se ji probudit muž v uniformě nejprve česky, potom německy. Žena nereagovala. Jemně sejmul bundu z jejího obličeje a chystal se mírně s ní zatřást. Stačil se však jenom zhluboka nadechnout. Najednou mu bylo jasné, že se pokouší kontrolovat mrtvolu.

Vyběhl z vagónu. Někdo musí zavolat kriminálku! Stalo se. Přijeli místní z Děčína i výjezdová skupina z Ústí nad Labem. Pročesali kupé, zatažené záclonkami na oknech i na dveřích, doslova jako vysavačem. Nenechali bez povšimnutí ani ono příslušné smítko. Každý otisk prstů mohl mít později svůj význam stejně jako každý nedopalek cigarety a každý skleněný střep. Nic podstatnějšího totiž na místě trestného činu nebylo. Jen mladá mrtvá žena cestující bez zavazadel a bez kabelky, bez dokladů, a dokonce i bez jízdenky, nepočítáme-li ty, jež opravňují ke svezení v pražské hromadné dopravě. Ony a zapadlý padesátihalář nasvědčovaly, že dívka by mohla být československou občankou. Bundu však měla italskou a v kapse se kromě zmíněných jízdenek a padesátihaláře našel i lístek na zavazadla, vydaný leteckou společností NDR Interflug...

Následujícího večera jsem vystoupil v mimořádné pátrací bezpečnostní relaci. Ukázal jsem na obrazovce fotografii mrtvé ženy a žádal jsem diváky o pomoc při určení její totožnosti. Od ní se muselo začít... Kriminalistům bylo navíc jasné, že dívka byla nejenom okradena. O tom jsem však tehdy ještě nehovořil. Ale kdo ji zabil? Kdy? Jak se tato mladá žena jmenuje a kde bydlí? Nepochybně byla znásilněna. Ale stalo se tak před – nebo po její smrti? To byly pouze některé z otázek, na něž bylo třeba najít odpovědi.

Začít se muselo už v Děčíně. Minuty zpoždění sice narůstaly, nakonec bude pětihodinové, ale většina cestujících to chápe. Jen několik jedinců hlasitě protestuje a vyhrožuje svými styky a svým postavením. Je paradoxní, že tak činí i jeden prokurátor, který by měl mít pochopení už z ryze profesionálních pohnutek. Ale snad proto, že hovoří jiným jazykem než češtinou, cítí se být ve svých právech omezován. I na tohle jsou však kriminalisté

zvyklí. V průběhu vyšetřování se s podobným postupem svědků setkají ještě v několika případech... Ale zatím jsou ještě na děčínském nádraží. Vypytávají se, zapisují odpovědi.

V Děčíně napočítali kriminalisté dvě stě třicet cestujících, hodlajících pokračovat vlakem do NDR. Představovali různorodou společnost třinácti národností. Byl mezi nimi vrah?

Vlak už dávno odjel a specializovaný tým, čítající hned zpočátku osmdesát policistů, horečně pokračoval ve své práci. Je zhola vyloučeno popsat každý jejich krok. Jedna skupina si na první pohled nezasvěceného dokonce hrála. Kriminalisté kreslili vagóny soupravy, každý pečlivě očíslovali. Stejně tak všechny kupé. Podle prodaných místenek a na základě svědeckých výpovědí zakreslovali, kde kdo seděl, kde kdo vlak opustil. Jako když si hrají děti: „Ústí nad Labem, vystupovat!“

Mimořádné pátrací relace, protože nezůstalo jenom u jedné, přinesly nesporný úspěch. Ihned po odvysílání v televizi se přihlásili doposud neznámí českoslovenští cestující z Balt-Orient expresu a podali svá svědectví. Nakreslený vlak se začal plnit postavičkami, zpočátku anonymní obsazená místa bylo možné doplnit jmény. Po několika dnech chyběla už jenom tři: dvou mladíků, jichž si všiml průvodčí i někteří cestující, a mrtvé dívky. Někteří ze svědků si byli naprosto jisti, že mladíci seděli v posledním vagónu. Jiní je viděli s taškou v ruce na nádraží v Ústí nad Labem. To, že byli jediní, kteří se nepřihlásili ani na opakované televizní výzvy, které potom převzal i tisk, bylo přinejmenším podivné. Kriminalisté však měli v rukou už i jejich popis. Ne sice příliš přesný, ale přece jenom lepší než vůbec žádný.

Stopa vedla do Ústí nad Labem. A do Lipska. Pět dnů po vraždě přestalo být tajemstvím, kdo je ona mrtvá: jedenadvacetiletá vychovatelka v jeslích, občanka tehdejší NDR. Pečlivě provedená

pitva se stala základem důkladného popisu oběti. Patolog nevynechal nic, co by mohlo přispět k objasnění totožnosti. Přesně vypočetl každou jizvičku, píhu, zuby, vlasy, pleť. Tenhle popis byl dán k dispozici i policii v NDR. Nešťastní rodiče, kteří dceru již několik dní hledali, se přihlásili okamžitě po zveřejnění výzvy. Je to jejich Karol...

Přítel Karol Friedlové emigroval se svými rodiči z NDR do NSR v roce 1987. Ale oba mladí lidé se chtěli scházet i nadále. Jenomže jak? Zvolili v tu dobu nejjednodušší řešení. Jejich schůzky se odehrávaly v Praze. Po dvou či třech dnech radosti se pak vydali na nádraží, aby každý z nich odjel do „svého“ Německa. Vždycky to proběhlo bez problémů. Ubytování v hotelu, procházky městem, večere, pokoj. A pak odjezd s příslibem příštího setkání.

Když se loučili naposledy, netušili, že žádné příště už nikdy nebude.

V poslední říjnový den onoho roku bloumají noční Prahou dva mladíci. Jedním z nich je osmnáctiletý Oldřich Krátký. Psychologové a psychiatři ho později označí jako psychopatickou osobnost s rysy morální a citové tuposti. Pravidelný konzument alkoholických nápojů, který se nejlépe cítil ve společnosti lidí s nepřítelů čistým trestním rejstříkem.

On sám byl trestán pouze jednou, a to za neoprávněné užívání cizího motorového vozidla. Na to, v jakém prostředí se pohyboval, měl ale docela slušnou pověst. Nikdy nepoznal matku, žil střídavě u otce s družkou a v dětském domově. Soudní znalci v oboru medicíny vyslovili po jeho dlouhodobém vyšetření v psychiatrické léčebně obavu, že jeho sklon k vyhledávání pochybných přátel se bude v budoucnu prohlubovat.

Na prahu své plnoletosti byl otcem dvou nemanželských dětí. Každé se narodilo jiné matce... Třetí dítě mělo teprve přijít na svět. Matkou měla být další dívka v pořadí.

Ani jedenadvacetiletý Jiří Bílý si v dětství rodičovské lásky příliš neužil. Matka se krátce po jeho narození provdala do Skandinávie, kam odešla bez syna, jehož se ujala babička. V roce 1981 se ze zahraničí vrátila a od těch dob žil Bílý v poněkud spleťtých rodinných vztazích: matka, její druh, nevlastní sestra a on.

Na počátku roku 1988 odešel z domova. To už měl za sebou tři soudní tresty. Dva za neoprávněné užívání cizího motorového vozidla, poslední za loupež. Vyučil se sice zedníkem, ale práce mu nepřišla k srdci. Neustále měnil zaměstnavatele, vršil jednu absenci na druhou. Psychologové a psychiatři, kteří ho stejně jako Krátkého podrobili řadě vyšetření, dospěli na jejich základě k názoru, že se jedná o primitivní osobnost, vyjadřující ve svých postojích agresivitu, amorálnost, nezdrženlivost a lhostejnost k čemukoli, k lidem zejména. V jeho chování dominuje egocentrická snaha po uspokojení vlastních primitivních potřeb. Charakter jeho osobnosti odpovídá podle znalců původním popisům „moral insanity“, kterými byly v historii označovány osoby, jež se nedokázaly sžít se svým okolím a které na své životní dráze postupovaly ke stále závažnějším trestným činům.

Tihle dva tedy v kritický večer a noc bloumali Prahou. Bez peněz, bez nálady. Přijeli sem už podruhé za stejným cílem, plán však ani tentokrát nevyšel. Chtěli na sebe přilákat pozornost nějakého homosexuála, přijmout jeho pozvání kamkoli, ve vhodném okamžiku ho pak přepadnout, zbít a okrást.

Nevyšlo to, a tak teď místo velké akce naplánovali malou. Vrátil se domů do Ústí Balt-Orient expresem. Když to půjde, ve vlaku plném spících lidí někoho připraví o peněženku a zavazadlo.

První nastoupil Krátký a procházel jeden vagón za druhým. Vyhlížel kořist. Bílý zatím pozoroval provoz na holešovickém nástupišti. Krátkého pokyn k následování však nepřehlédl. V předposledním kupé posledního vagónu se posadili k osamocené mladé dívce se sluchátky přehrávače na uších.

Jenom dva lidé věděli naprosto přesně, co se dělo dál. A potom vyšetřovatel a kriminalisté, skládající trpělivě všechny získané poznatky do čím dál zřetelnějšího obrazu. Když na základě mnoha skutečností čtyřiaadvacátý den po činu dopadli pachatele, měli vyšetřovatelé připraveny už stovky otázek. Ne se vším se ale Krátký s Bílým hodlali chlubit. A že to jsou pořádně silné náтуры, jak jsem se měl možnost ubezpečit po zhlédnutí záznamu z rekonstrukce... Mlčeli-li však oni, hovořily důkazy.

Na jejich podkladě i na podkladě výpovědí pachatelů a svědků lze to, co se ve vlaku odehrálo, popsat ve stručnosti takto:

Průvodčí zkontroloval všem lístky, otevřená limonáda stojí na stolku, dívka opět tvrdě spí.

„Ukradneme jí přehrávač.“

„Co když ještě pořádně neusnula?“

„Zkusme to.“ Stisknutím knoflíku vypnuli přehrávač a otočili kazetu. Dívka sedící v rohu u okna se neprobudila.

„Sundej jí to. A vezmeme jí tašku! Má nějaký prachy?“

„Hele, a co řetízek a náušnice?“

Vlak se rozjel.

„A co jestli se vzbudí a začne volat o pomoc?“ ptal se Bílý.

„Tak ji napřed zabijeme,“ navrhl Krátký.

„Uděláš to?“

„Jo. Ale ukaž mi, jak ji mám škrtit.“

„No přece takhle,“ naznačil Bílý.

„Dáme se do toho?“

„Ještě je brzo. Jsme teprve v Kralupech.“

„Brzo není nikdy, začneme!“

Jeden ji škrtil, druhý jí držel ruce, aby se nemohla bránit. Ale děvče stále žilo, byť se namáhali, seč mohli. Krátký ji vzteky udeřil pěstí do obličeje. Krev, jež jí začala téci z nosu a ze rtů, je neodradila. Spíš obráceně. Škrtili dívku podle vlastních výpovědí střídavě asi čtvrt hodiny. To už Bílý nemohl vydržet, popadl láhev s limonádou a udeřil oběť do hlavy. Láhev se roztránila na střepy, které potom schovali pod sedadla. Hrdlo vyhodil Bílý před Roudnicí nad Labem z okna. „Škoda tý limonády,“ dodal.

Karol nejevila známky života. Ale Bílý přitiskl ucho k její hrudi: „Ještě není po ní...“ Otočil se na Krátkého: „Sundej jí kalhoty!“

„Proč?“

„Uvidíš!“

Znásilněnou a okradenou dívku položili na sedadlo a přikryli jí obličej bundou, z níž předtím vybrali všechny kapsy. Pak v klidu seděli v kupé za staženými záclonkami, jimiž setřeli i svoje otisky prstů, kouřili a čekali, až vlak zastaví na ústeckém nádraží. Bohatší o hotovost a předměty v ceně nejvýše tří tisíc korun. Na tolik si cenili lidský život...

Cestou městem se zbavili některých dívčiných dokladů. Po železničním mostě přešli na druhou stranu Labe, kde se rozdělili o pár ukradených oděvních svršků, o přehrávač se zakrvácenými sluchátky a s kazetami, o zlatý řetízek, náušnice a trochu kosmetiky. Tašku ukryli do křoví a odešli do Vaňova, kde přesпали v opuštěné převozní lodi Marie. Ráno odjeli autobusem číslo patnáct do centra, kde se rozešli. Po sedmi dnech vyzvedl Krátký tašku z úkrytu a se zbývajícími věcmi zavražděné, o něž neměl ani jeden z nich zájem, ji zatíženou kameny hodil pod

hradem Střekov do Labe. Odtud byla později potápěči Poříčnického oddílu vylovena.

„Čekám patnáctku,“ řekl po několika dnech Bílý jednomu z přátel a vyličil mu spáchanou vraždu. Poněkud se přitom přepočítal, protože soud ho odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání dvaceti let. Jeho komplic dostal o tři roky méně.

Přítel to Bílému nevěřil. Stejně dopadl i Krátký, jenž rovněž neudržel jazyk za zuby a pochlubil se několika dívkám. Jedna z nich mu na to odpověděla: „Nevadí mi, když budeš krást a loupit. Ale příště raději nikoho nezabíjej...“

Jenomže v tu dobu už kriminalisté věděli, kdo je pachatelem. Rodiče mrtvé Karol popsali věci, které si s sebou vzala jejich dcera na krátkou návštěvu Prahy. Některé z nich se objevily u přítelkyň Krátkého s Bílým. I když nejenom tahle stopa vedla k cíli.

A tak jsem mohl 19. února 1990 v pořadu Československé televize Federální ministerstvo vnitra pátrá – radí – informuje sdělit divákům i tuto zprávu: „Vážení diváci, znělka ohlásila náš pravidelný pořad a já vás vítám u obrazovek při jeho sledování. V pátracích relacích vysílaných v listopadu 1988 jsme informovali o loupežné vraždě spáchané na jedenadvacetileté Karol Friedlové z Lipska, která cestovala mezinárodním rychlíkem Balt–Orient expres. Kriminalistický ústav Veřejné bezpečnosti spolu s odborem vyšetřování krajské správy VB v Ústí nad Labem natočili rekonstrukci případu pomocí videotechniky. Část této dokumentace vám nyní předkládáme...“

Ještě dnes, s odstupem času, musím říci, že tolik cynismu, kolik na kameru předvedli bezcitní pachatelé, jsem už dlouho neviděl.

NÁVRAT UKRADENÝCH MISTRŮ

Zpráva měla sílu palice, kterou vás někdo zcela neočekávaně praští do hlavy. Zejména milovníci výtvarného umění si doslova rvali vlasy. Vždyť takovouto ztrátu nelze ničím nahradit...

Již skoro před čtyřiceti lety, když pomineme nějaký ten týden, přesně 20. října 1972 ráno, nastal ve Šternberském paláci v Praze, v němž je instalována část sbírek Národní galerie, nepředstavitelný poplach. Noční hlídač zjistil, že ve druhém poschodí, v němž jsou umístěna díla starých evropských malířů, není něco v pořádku. Jak by také bylo. Vždyť se díval na tři prázdná místa na zdi. Ještě krátce po půlnoci, když zde byl na poslední obchůzce, visely obrazy na svých místech. Teď na něho svítila bílá omítka jako silný reflektor. Prázdné rámy se povalovaly na podlaze. Že obrazy kdosi vyřízl, bylo patrné na první pohled. A že to byl

lupič, který se náramně vyznal, nebo mu někdo dobře poradil, se ukázalo vzápětí.

Pracovníci Národní galerie se nemuseli ani dlouho orientovat. Bylo jim okamžitě jasné, že zmizelo to nejlepší, co zde bylo. Kriminalistům přivolaným na místo činu sdělili jen v krátkosti: „Ukradené obrazy patří mezi deset nejcennějších děl z majetku Národní galerie. Poprsí Krista malíře El Greka bylo jediným obrazem tohoto génia, který se nacházel na území naší republiky. Dále chybí Tintoretův Svatý Jeroným a Portrét Jaspera Schade van Westrum, obraz Franse Halse. Všichni tři mistři žili a tvořili v šestnáctém století... Jistě, určitý odhad ceny existuje, ale je pouze velice orientační... Dohromady nejméně dva miliony osm set tisíc... Ne korun, ale amerických dolarů!“

Olejomalby na plátně nebyly příliš rozměrné. Největší z nich, Halsova, měřila 80 x 68,5 cm. Pro zloděje nebyl rozhodně problém je odnést. Jak to však vypadalo, zvládl i obtížnější část úkolu, který si zadal: bez obtíží se dostal do galerie i z galerie.

Kriminalisté dělali, co mohli, dalo by se dokonce říci, že byli na případu téměř osobně zainteresováni. Šlo přece o nedozírné kulturní barbarství doposud neznámého zloděje. Ale i když se jim podařilo zajistit poměrně značné množství stop, ke zloději nebo spíše ke zlodějům je to zatím nepřivedlo. V množném čísle se začalo mluvit od okamžiku, kdy se technikům poštěstilo najít dvě trasologické stopy. Měli velkou radost, že podrážky se do prachu světlíku dobře „podepsaly“. První stopa byla jasná: obyčejné kecky naší výroby. S tou druhou to bylo složitější. Žádnou podobnou podešev Kriminalistický ústav ve svém katalogu neměl. Z národního podniku Svit dostali kriminalisté odpověď, že podle podrážky tato obuv nebyla u nás nikdy ani vyráběna, ani k nám dovážena...

Ve světlíku nad dámskou toaletou ve druhém poschodí galerie, kam se nejspíš nechali pachatelé předchozího dne zavřít, ležely na zemi nedopalky bulharských cigaret Marica a několik našich dutinek Destila. Na podlaze v expozici se mezi prázdnými rámy povaloval šroubovák, do jehož rukojeti bylo mimo jiné vyraženo: 1 000 Volt – Made in Germany.

Pak zde bylo ještě lano s karabinou. Lano potřeboval pachatel či pachatelé, aby se dostali z galerie. Bylo rovněž zahraniční výroby, konopné, čtyřpramenné, pátý pramen tvořil duši lana. Karabina byla horolezecká. Pro změnu opět domácí provenience. Vyrobil ji Koh-i-noor Bílovec už v roce 1955... Na tuhle karabinu uvázal zloděj lano, zacvakl ji za těleso ústředního topení a spustil se z druhého poschodí Šternberského paláce do Jeleního příkopu.

Stalo se tak někdy mezi druhou a třetí hodinou v noci. V tu dobu se totiž na vlhkoměrech a teploměrech, které zaznamenávají svá měření ve všech prostorách galerie, změnily naměřené hodnoty. To pachatel otevřel okno, aby se mohl vydat na ústupovou trasu do patnáctimetrové hloubky. Se svou kořistí prošel pak zloděj do ulice U Brusnice.

Podle svědků tam ve tři hodiny a patnáct minut stál světlý mercedes s cizí poznávací značkou. Měl, nebo neměl s loupeží něco společného? Na tuhle otázku ani později nikdo neodpověděl, ale obyčejná logická úvaha říká, že asi ano. Ráno už totiž na onom místě neparkoval. A informace o krádeži obrazů došla na hraniční přechody až v průběhu dopoledne...

Každopádně se však vědělo, že odpoledne před krádeží přišli do Národní galerie tři mladíci ve věku mezi dvaceti a pětadvaceti lety. Neměli zájem o nic jiného než o sbírku starého evropského umění, přesně o část nacházející se ve druhém poschodí paláce.

Jelikož prohlídka začíná obvykle v přízemí, byli vcelku nápadní. Vycházet ven je údajně už nikdo neviděl!

Informaci o odcizených obrazech jsem tenkrát nehlásil já ani můj kolega Leoš Jirsák. Připravil jsem sice jako obvykle text a všechny podklady pro natáčení, ale pak se celé věci ujal redakce zpravodajství Československé televize. Asi nechtěli přijít o sólokapra. Ale snažení televizních pracovníků a samozřejmě v první řadě kriminalistů zůstalo bez odezvy v podobě hmatatelného výsledku. Po pachatelích ani stopa, po obrazech jakbysmet. Národní galerie je samozřejmě členem Společnosti pro ochranu kulturních památek, která patří pod UNESCO, což zaručovalo, že obrazy nebudou prodány na žádné seriózní aukci ani je nekoupí slušně vedená galerie. Jistě by se však našel soukromý sběratel, který by chtěl mít to, o čem druzí jenom sní... To by pak byla práce pro Interpol. Jenomže v těch letech jsme členy téhle organizace už dávno nebyli. Naštěstí zástupce Interpolu pracoval ve Společnosti pro ochranu kulturních památek, takže jistou oklikou, ale přece jenom, jsme mohli s Interpolem počítat.

Tohle však zatím nebylo nic platné. Obrazy jako kdyby zmizely ze světa: nikde o nich ani zmínka. Už jsem začal mít obavu, že je zloděj obávající se dopadení zničil, aby se zbavil usvědčujícího důkazu!

Pak se to najednou stalo. Po čtyřech letech! Na československé velvyslanectví ve Vídni se 2. května 1976 dostavil rakouský občan Franz Berecki. Obchodník prohlašující se za přítele Československa údajně už proto, že má velice dobré kontakty s některými našimi podniky zahraničního obchodu. Chtěl ovšem hovořit pouze s velvyslancem, pro něhož přináší nesmírně důležitou zprávu.

Rozhodně nepřeháněl. Sdělil našemu diplomatovi, že je ve styku s osobou, která má v držení všechny tři obrazy ukradené z pražské Národní galerie. „Ten člověk žádá maličkost,“ řekl pan Berecki. „Deset procent z ceny obrazů jako nálezné. Samozřejmě nebude informována policie, nebude vedeno vyšetřování, nebudou kladeny žádné otázky. Jinak...“

Velvyslanec slíbil, že podá do Prahy zprávu a stane se prostředníkem mezi oběma stranami. Praha, což znamenalo ministerstvo zahraničních věcí a ministerstvo vnitra, s tímto postupem souhlasila. Jenomže než se příslušná ministerstva dohodla na dalším postupu, uplynulo ve Vltavě i v Dunaji hodně vody a pan Berecki se stával velmi netrpělivým. Na definitivní rozhodnutí musel čekat přes šest týdnů.

Po téhle době odcestovala do Vídně nepočetná delegace pracovníků Národní galerie, jejímiž hlavními aktéry byli docent Jiří Mašín, vedoucí pracovník Sbírky starého umění NG a plukovník Josef Janůrek, náčelník Federální kriminální ústředny.

Šéf hrál roli znalce umění. Naštěstí o něm dost ví. Když mi pak o průběhu schůzky vyprávěl, znělo to v jeho podání docela prostě a jednoduše. Jenomže skutečnost byla trochu složitější. V doprovodu jednoho pracovníka velvyslanectví odjela delegace do bydliště Bereckého, několik desítek kilometrů za Vídeň. Všichni měli tak trochu strach. Ne z toho, co se stane, ale zda uvidí obrazy v pořádku. Berecki totiž velvyslanci naznačil, že kdybychom neměli zájem, mohly by obrazy odcestovat za oceán...

Ostřílený padesátiletý obchodník už na naše vyjednavče čekal. Dokonce s úsměvem a s připraveným dobře vychlazeným šampaňským. Šéf si tenkrát musel odpustit jinak obvyklou průpovídku, že kriminalisté ve službě nepijí... Pak už jenom netrpě-

livě čekali, až Berecki otevře desky ležící na stole. Když tak učinil, uviděli všichni portrét malovaný Fransem Halsem. Docent Mašín prý při tom pohledu zabědoval. Plátno bylo vyříznuto z rámu dost nešetrně, v obličejí Jaspéra Schade van Westrum byl značný škrábanec, způsobený patrně smeknutím řezného nástroje. Někdo se snažil poškození zahladit, ale tím obraz ještě více poničil... Zatím se proto jako největší zisk z tohoto setkání jevil fakt, že naši zástupci jednájí s tím správným člověkem. Předložený obraz je mimo veškeré pochyby pravý!

Tímto aktem Franz Berecki skutečně všechny přesvědčil o svém pověření. Zejména když navíc uvedl přesný popis obrazů Tintoretta a El Greka. A pak začal hovořit o „nálezném“. Za obraz Franse Halse chtěl, samozřejmě prý nikoli pro sebe, ale pro svého přítele, pět milionů korun. V pětistovkách. Až budou vyplaceny, bude předán obraz. Za El Greka požaduje přítel deset milionů. Dostane-li je, vrátí Tintoretta zadarmo!

Dohromady tedy žádá buď 15 milionů korun, anebo – podle platného směnného kurzu – 13 milionů šilinků, nebo 2 miliony marek, nebo 700 tisíc amerických dolarů. Přestože prý přítel žije ve Švýcarsku, odmítá švýcarské franky!

Bylo zcela logické, že docent Mašín ani plukovník Janůrek nemohli dát Bereckému okamžitou odpověď. On ji ostatně ani nečekal. Chápe. Musí se to domluvit, poradit se. Ve hře je hodně peněz, ale...

Naše „delegace“ se vrátila domů a podala na svých úrovních odpovídající a vyčerpávající informace. A začala jednání, která se táhla a táhla. Jednalo se na ministerstvu zahraničních věcí, na federálním ministerstvu vnitra. Obrazy jsme samozřejmě chtěli dostat zpátky domů, ale nikoli za jejich vrácení zaplatit. Nezbyvalo proto než se obrátit na rakouskou policii se žádos-

tí o pomoc. Což muselo být vedeno diplomatickou cestou, neboť ministerstva vnitra obou států mezi sebou neměla navázání žádnou spolupráci, vyjma mezistátní dohody o problémech na hraničních řekách... Dlužno dodat, že Federální kriminální ústředna dostala tolik pokynů, jak spolupráci pro tento účel domluvit, abychom v ní v budoucnu nemuseli pokračovat, že čistony řádky je ještě dnes dosti trapné. O tom, jak to tenkrát chodilo, svědčí i skutečnost, že o jednání s rakouskou policií musel být informován i generální tajemník ÚV KSČ Gustáv Husák a čekalo se na jeho stanovisko. Nejspíš bylo kladné, protože FKÚ dostala pokyn začít s navazováním kontaktů.

Vídeňským policistům šlo ale o něco úplně jiného než o nějaké politické proklamace, či dokonce úskoky. Chtěli nám doopravdy pomoci. Plukovník Janůrek v pozdější době mnohokrát vzpomínal na své setkání s ministerským radou a vedoucím sekce Interpolu dr. Erbenem, zemským radou dr. Köckem a zemským radou dr. Sauerem. Tihle tři policisté udělali pro záchranu obrazů maximum.

S Bereckým jel 26. srpna jednat opět plukovník Janůrek a s ním vedoucí restaurátor Národní galerie Mojmir Hamsík, který byl naoko zmocněn vyplatit požadovanou sumu v okamžiku, kdy se přesvědčí o pravosti a stavu obrazů. Samosebou neměl v kapse ani šilink. Pokud ano, tak nanejvýš na kávu. V okolí domu pana Bereckého se však už chystala k zákroku rakouská kriminální policie, neboť bezpečnostní akce byla zaměřena proti člověku, který porušil rakouské zákony. Není jisté bez zajímavosti, že jedna skupina policistů měla zabezpečit odchod našich vyjednávačů z domu, pokud by se vyskytly nějaké potíže, protože v tom, jak opustí Bereckého, aniž by vzbudili jeho podezření, spatřovali policejní radové největší úskalí celé akce.

Berecki vítal naše lidi jako chodící banku. Už se asi těšil. A když zahlédl spokojenost v očích Mojžíra Hamsíka, který sice viděl, že Frans Hals je poškozený, ale nikoli tak, aby jej nebylo možné zrestaurovat, zvedl požadavky: „Za tenhle obraz mi dáte ne pět, ale sedm milionů korun.“

Netušil, jak moc tím našim vyslancům pomohl: „Máme k dispozici jen předem dohodnutých patnáct milionů. Ale neměl by to být problém. Zajedeme okamžitě do Vídně na velvyslanectví. Máme určité záruky...“

Franz Berecki je vyprovázel s úsměvem k autu s tím, že se ráno opět uvidí. Náš vůz pak pomalu odjel, aby na předem domluveném místě dal jeho řidič světelné znamení rakouským kriminalistům, že obraz je v domě.

V následujících vteřinách byli policisté uvnitř. Pan Berecki to samosebou nechtěl nechat na sobě, a tak bleskově vysypal, že všechno, co doposud v této věci udělal, vykonával pro svého známého Alfreda Stessla, obchodníka s módním a jiným textilem z Vídně.

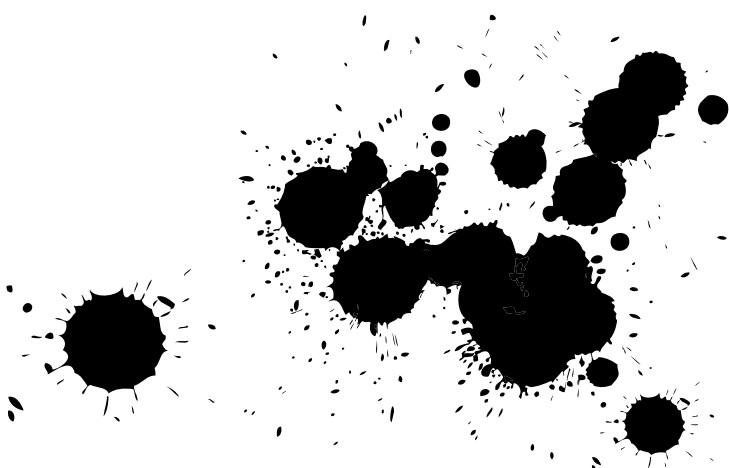
Ovšem ani pan Stessl obrazy neukradl, ale za milion šilinů koupil od Jugoslávce Refika Žuliče. Nejprve je chtěl prodat komukoli s pořádnou přírážkou, ale pak vymyslel fintu, jak se dostat k velkým penězům a nevystavovat se přitom nebezpečí: nabídne obrazy zpět pražské Národní galerii... Dva zbývající obrazy měl v zásuvce s ložním prádlem...

Důslední Rakušané pátrali dál a podařilo se jim Žuliče dopadnout v Německu. Ani jemu se však krádež neprokázala, a tak byl odsouzen pouze za obchodování s kradenými obrazy na dvacet měsíců vězení. Tvrdil totiž, že i on plátna koupil, a to od jistého Poláka Krapoviče. Ten ale všechny peníze, které od Žuliče dostal, prohrál v kartách v Casablance a pak spáchal sebevraždu...

Je téměř logické, že o žádném Krapovičovi nikdy nikdo neslyšel. Ani v Casablance, ani v Polsku, ani jinde. Je to ale důležité?

Nevím, jak dopadli dva rakouští obchodníci. Bylo nám řečeno, že jsou stíháni, ale já se o to moc nezajímal. Byl jsem rád, že ukradené obrazy světoznámých Mistrů se vrátí domů. I když jsme na ně museli ještě nějakou dobu počkat, než v Rakousku případ ukončí. Přivezli je pak na hraniční přechod do Petržalky, kde jsme je přebírali. Za Federální kriminální ústřednu jsem tam byl já a Jiří Mezek. Držel jsem obrazy v rukou a měl pocit, který nelze definovat. Kousek ode mne stál ředitel Národní galerie akademik Kotalík a tekly mu slzy jako hrachy. Odvezli jsme obrazy do Prahy, přesněji odletěli tam s nimi, protože ministerstvo vnitra dalo k dispozici letadlo. Pro jistotu...

Tím byl případ vlastně ukončen. I když nikoli zcela. Za účasti novinářů pak byly obrazy slavnostně předány ministerstvem vnitra ministerstvu kultury. Ministři si tiskli ruce, všechno vypadalo náramně dobře. Až na to, že u toho nebyl ani jeden Rakušan. Jistě, naši lidé odvedli velice dobrou práci, ale nebýt rakouské policie a její ochoty spolupracovat i přes jistá politická omezení, pak bychom dnes Franse Halse, Tintoretta a El Greka v Národní galerii obdivovat nemohli.

PŘÍPAD PLNÝ DĚTÍ

Mám-li být upřímný, pak musím říci, že na tento případ vzpomínám velice rád a současně i velice nerad. Rád proto, že se pachatele závažného trestného činu podařilo dopadnout a usvědčit v obdivuhodně krátké době, přičemž zcela neskromně zdůrazňuji, že značný podíl na tomto úspěchu kriminalistů a vyšetřovatelů měla mimořádná pátrací relace Federální kriminální ústředny, kterou jsem připravil i odvysílal. Rád vzpomínám i na několik desítek dětí, které nám výrazně pomohly svými svědectvími, mám stále před očima dvanáctiletého chlapce a jeho obětavou maminku, kteří... Ale abych nepřebíhal.

Nerad si ale připomínám, oč se jednalo: totiž o nic menšího než o znásilnění a zavraždění dvanáctileté Heleny Šavrdové. Kruté, brutální. Major Petr Novotný, který tehdy v červnu vedl tým kriminalistů, tenkrát mimo jiné řekl: Podobný případ jsme v Praze za uplynulých patnáct let neměli.

Pokusím se ho nyní přiblížit.

Ve středu 7. června 1989 deset minut před půlnocí přišla na obvodní oddělení Veřejné bezpečnosti matka Heleny Šavrdové. Znavena dopadla na nabídnutou židli a pak přerývané vysvětlila dvěma mužům ve službě, že její dcera ještě nepřišla z odpolední vycházky domů. Nikdy předtím to neudělala, vždyť chodí teprve do čtvrté třídy...

Dotaz, proč matka přichází s oznámením až v půlnoci, když jí muselo být jasné, že nemá-li dceru doma v sedm večer, děje se zřejmě něco mimořádného, nebyl sice ani příliš příjemný, natož pak taktní v onom běžném smyslu slova, položen však být musel. Z odpovědi vyplynulo, že matka sama začala hledat dcerku až poměrně pozdě, protože si po návratu ze zaměstnání na chvíli lehla a usnula. Když přišla z práce, to bylo půl třetí a pár minut, Helenku již nezastihla. Šla si hrát s kamarádkami, jak byla zvyklá. Před příchodem na Veřejnou bezpečnost ji matka hledala sama a pak i za pomoci známých. Vypyťovala se u rodičů spolužáček, sháněla i Helenina otce, s nímž se před časem rozvedla, ale k němuž dcera ráda chodila. Nikdo však nic nevěděl.

O pohřešování dítěte byl okamžitě vyrozuměn operační důstojník městské správy VB v Praze, který se ani na okamžik nerozpakoval a vydal pokyn motorizovaným i pěším hlídkám zejména v oblasti Prahy 8 a Prahy 9, kde děvče bydlelo a kam si chodilo hrát, aby zaměřily svoji činnost přednostně na pátrání po zbloudilé školačce.

Zatím se hovořilo stále o pohřešování, zatím nikdo nic nevěděl. Přesto se v hlavách těch, kteří se už té noci pátráním zabývali, uhnízďovala zákeřná pochybnost a myšlenka i na to nejhorší, co by se mohlo stát. Nahlas to však nikdo nevyslovil.

Naprosto bezvýsledné pátrání, do něhož byly postupně zapojeny všechny pražské obvody, ale zejména kriminalisté z městské

správy, trvalo i celý následující den. Jediné, co se zatím ukazovalo jako nezvratné, bylo svědectví Heleniných kamarádů a kamarádek, kteří se nezávisle na sobě shodli na tom, že ji viděli ve středu okolo půl páté odpoledne. Kam šla potom, nevědí.

V pátek ráno jsem přišel na ústřednu s podivným mrazením v zádech. Jako kdybych něco tušil. Ne snad že bych měl nějaké jasnovidecké nadání, ale za léta práce na FKÚ, která jsou v podstatě totožná s léty mého působení v Československé televizi na pozici hlasatele řádných i mimořádných pátracích relací Federální kriminální ústředny, jsem totiž zjistil, že pátek se stal, alespoň pro mne, častokrát velice smolným dnem. I tehle jím byl. „Zajeď na město na kriminálku, je potřeba připravit a okamžitě odvysílat mimořádné pátrání. Jde o dítě...“ Víc mi nikdo říkat nemusel. Dostal jsem požadavky kriminalistů, fotografii pořízenou z jiné fotografie, ze školního fotografování na konci třetí třídy, kde v první řadě druhá zprava sedí hubeňoučka brýlatá holčička. A také popis oblečení. Modré tepláčky, bílé tričko s veverkou. Bůhvíproč si tehle detail pořád vybavuji... Dával jsem si dohromady těch pár vět, které měly obsáhnout všechno. I tu úzkost kriminalistů. Jiní mezitím jednali s lidmi z televize. Otázka zněla, v jaký moment, přesněji v jakém čase bude relace odvysílána. O tomhle žádná dohoda vedení televize s Federální kriminální ústřednou nebyla. O běžných pátracích relacích, to ano, ty měly v programu své pravidelné místo. Ale mimořádné vysílání spočívalo vždy v dohodě nad konkrétním případem. Snad právě proto, že šlo o dítě, bylo rozhodnutí televizních pracovníků velice vstřícné. Dostal jsem tři minuty těsně před pátečními Televizními novinami.

Desetiletý Radek přišel domů o půl sedmé. Věděl, že se u nich večerí zpravidla mezi sedmou a půl osmou, nechtěl proto nikdy

přijít pozdě. Jindy pokaždé, sotva otevřel dveře, uháněl rovnou ke stolu a dožadoval se jídla. Tentokrát se však šel bez řeči umýt a nápadně dlouho neopouštěl koupelnu. Matka moudře usoudila, že syn má nějaký problém, kdoví, co také mohl prošvihnout, a tak mu dávala čas, aby si mohl všechno v hlavě srovnat a pak eventuálně přijít a říci – mámo, táto, udělal jsem...

Nic takového se ale nestalo. Ke stolu se posadil až na zavolání, v jídlu se bezmyšlenkovitě nimral. Jedním okem sledoval televizi, zapnutou už hlavně kvůli večerním pořadům. Když se na obrazovce objevila televizní hlasatelka s upozorněním, že v následujícím okamžiku promluví podplukovník Kučera z FKÚ a bude mít důležitou zprávu, všichni tři zpozorněli. „Ve středu tento týden, v odpoledních hodinách, odešla z domova a od té doby se pohřešuje...“

Když relace za naprostého ticha v místnosti skončila, otočil se Radek na matku: „Mami, o tomhle bych mohl něco vědět. Víš, ty modré tepláky... Já byl v třešňovce, pod tratí, jedna holka tam ležela pod keřem. Nejspíš mrtvá, ale já nevím, já se k ní bál jít...“

Matce bylo okamžitě všechno jasné. Žádný dětský průsvih, ale trauma bylo to, co způsobilo Radkův nezvyklý klid a nezájem. Zvedla telefon a vytočila linku 158. „Něco bych pro vás měla. Ohledně té před chvílí vysílané relace. Můj syn...“

Za několik okamžiků zastavila před jejich domem dvě auta s kriminalisty. „Mohl bys nám to místo ukázat? Najdeš ho?“

Kýval hlavou a držel se máminy ruky.

Nemýlil se. Pod šípkovým keřem skutečně našel Helenu Šavrdovou. Byla opravdu mrtvá. Když přišli kriminalisté blíž, dali okamžitě pokyn, aby syn s matkou byli odvedeni do vzdálenosti, odkud neuvidí tu hrůzu. Děvčátko mělo totiž proříznuté hrdlo až k páteři.

Ještě v pátek večer mi volal domů náčelník FKÚ plk. Janůrek s tím, abych na sobotu raději nikam neodjížděl, že to vypadá tak, že mne bude tým, který na vraždě pracuje, ještě potřebovat. Nebylo to pro mne nic neočekávaného. Tahle slova jsem totiž slyšel tak často, že jsem povětšinou o víkendech nevytáhl paty z Prahy, kdyby mne náhodou bylo k něčemu potřeba.

Skutečnost byla přesně taková. V sobotu ráno mne odvezli na devátý obvod a tam, ve Vysočanech, jsem připravoval další relaci, odvyšilanou tentýž den před Televizními novinami. Odvolával jsem pátrání po pohřešované, oznámil, že byla nalezena mrtvá, a žádal svědky, kteří by mohli podat informace o posledních místech jejího pohybu, aby tak učinili na nejbližším oddělení VB, nebo to sdělili přímo Federální kriminální ústředně v Praze...

Pátrání po vrahovi v tu dobu už běželo na plné obrátky. Hledal se vrah se sexuální motivací. Těch, kteří se pohlavního zneužívání dopustili už v minulosti a mohli by připadat v úvahu jako možní pachatelé, byla rovná padesátka. Mezi nimi i jeden, který na pachatele rozhodně nevypadal. Čtyřicetiletý, čtrnáctkrát soudně trestaný Zdeněk Mann. Pokaždé ale takříkajíc seděl za krádeže. Nikdy za žádné násilí. Přesto děti bydlící a hrající si v okolí vysočanské třešňovky mluvili o dvou mužích, kteří si s nimi chodili hrát anebo je při hrách pozorovali. Mann byl ten druhý. První měl alibi.

Ráno 7. června bylo pro Manna jako každé jiné. Musel do práce. A dokonce už na šestou. To po něm pomalu nechtěli ani v kriminále, odkud se před necelými pěti měsíci vrátil. Tam mu velice často stačilo, aby práci předstíral, a na všech stranách vládla spokojenost. I když teď v partě lakýrníků a natěračů to nebylo zase tak špatné. Dělal se do devíti, pak se šlo na sva-

činu, která se s důslednou pravidelností protáhla až do oběda, po němž následovalo několik posledních piv – a šlo se na to. Alespoň na hodinku či dvě. Ale být tam člověk musel... Jenomže zrovna dneska se Mannovi nechtělo sedět v zakouřeném hospodě. Na cosi se partákovi vymluvil a zmizel. Pomalu procházel třešňovkou, přešel dětské hřiště a dorazil k jakési kůlně, které děti říkaly bunkr. Viděl na něj z oken svého bytu. Byť si na to musel pořídit dalekohled... Nejedno odpoledne a podvečer pak proseďel na židli u okna, polštárek pod loky, dalekohled u očí. Díval se na malé slečny, zvlášť zálibně na ty, na nichž už byla patrná jistá ženskost. Někdy to dokonce nevydržel, nechal vyhlídku z okna být a pospíchal blíž k dětským hrám, jichž by se nejraději aktivně zúčastňoval. Jenomže od toho dne, co přinesl kazetový magnetofon se sluchátky a dával je na uši i malým klukům a holčákům, musel se mít na pozoru před těmi nejstaršími z party. Jeden zvědavý výrostek totiž sundal sluchátka z uší drobného prvňáčka, aby si poslechl, jakou hudbou je Mann častuje. Co slyšel, ho zarazilo. Na kazetě byla nahrána odrhovačka plná sprostáren v textu, kterou na mikrofon nazpíval, zřejmě pro tyto účely, sám Mann.

Od té doby, jakmile se přiblížil, házely po něm děti i kameny. A nadávaly mu do šmíráků... Teď tu nebyly. Teď tu byl klid a ticho. Ticho před bouří...

Odpoledne se sem vypravil ještě jednou. Chvilí po druhé hodině. Se slunečními brýlemi na očích a s velkým ostrým sadařským nožem v kapse. A stejně jako dopoledne v třešňovce nikoho neviděl. Žádné dítě, jemuž by tak jako v uplynulých týdnech nabízel bonbony nebo si s ním hrál na cokoli, co lze dělat tak, že se dítě posadí na jeho kolena. Už se chtěl sebrat a odejít, když ve větvích stromu zahlédl malou štíhlou postavu v brýlích. Děvčátko v tričku s veverkou a v modrých tepláčkách. Uviděl Helenu

Šavrdovou. Požádal ji, zda by mu natrhala trochu třešní, zda jsou dost zralé a zda je jich dost pro oba. Odpověděla mu třikrát ano. Byla to poslední slova v jejím velice krátkém životě.

Seskočila ze stromu a podávala Mannovi hrst ještě ne zcela zralých plodů. Jenomže o třešně on stál ze všeho nejméně. Okamžitě skočil po dívčině hrdle, povalil ji na zem a jednou rukou ji škrtil a druhou svlékal. Dvanáctiletá školačka se bránila, ale byl to marný, o to však zoufalejší odpor. Ležela na břiše v trávě a ten neurvalec na ni nalehl celou vahou svého jinak dosti vychrtlého těla.

Nestačilo mu, že dítě znásilnil. Když bylo po všem, vytáhl sadařský nůž, aby se zbavil svého možného žalobce. Vraždil proto, aby dívku navždy umlčel, tak zněl i pozdější výrok znalců. Tedy nikoli v nějakém sexuálním afektu.

Pak dítě odtáhl k železničnímu náspu pod trnité větve šípkového keře. A utíkal z místa činu, aby na mostě přes Rokytku odhodil do nehlubokých vod říčky vražedný nástroj i důkaz v jednom. Po několika dnech ho kriminalisté s kolegy z Poříčího oddílu ze dna pomocí magnetů vyzvedli. Mann nezapíral: ano, ten nůž byl jeho. Jím vraždil.

Mann byl dopaden 13. června, ve velice krátké době. Od vraždy po zadržení stačil však ještě vyvést několik zajímavých kousků. Hned následující den po vraždě se vypravil k Vltavě, aby v Drahaňském údolí vykradl několik chat, z nichž mimo jiné odnesl i přenosný televizor. Přitom dával velice dobrý pozor na to, aby byl u chat viděn! Spoléhal na to, že lidé si budou pamatovat jeho, nikoli přesný den. A on že při eventuálním zatčení bude tvrdit, že nemohl vraždit, když byl na druhém konci Prahy a tam kradl. Měl ovšem smůlu. Starší občan, jemuž se s televizorem v ruce ukázal, si vštípil do paměti naprosto všechno i s detaily. A samozřejmě i s přesným datem a hodinou.

Následujícího dne, zřejmě po špatně strávené noci, sedl Mann ke stolu a napsal dopis na rozloučenou, v němž dal svým známým na vědomí, že se loučí se životem. Nenapsal přímo, že někoho zabil, ale text prozrazuje velice obtěžkané svědomí. Oblékl se do tmavých svátečních šatů a odjel do Děčína, kde se narodil a kde hodlal i zemřít. Několik hodin prý chodil po břehu Labe a chtěl se utopit, ale nakonec to z nikdy nevysvětleného důvodu neudělal, sedl opět na vlak a vrátil se do Prahy.

Ráno 13. června musí přece zajít na policii do Vysočan, aby splnil podmínky ochranného dohledu, tedy vyzpovídal se z toho, co dělal, jestli vůbec, a ukázal výplatní pásku jako doklad o trvání pracovního poměru a podobně. Jeho inspektor už na něho netrpělivě čekal. Byl kriminalisty a vyšetřovatelem instruován, že Mann by podle toho, co se dozvěděli od dětí, mohl být hledaným vrahem. Bylo zapotřebí nějak se ho na to zeptat.

Mladý inspektor měl úlohu dosti ztíženou tím, že Mann nikdy nebyl příliš komunikativní typ. Ale po několikahodinovém rozhovoru o všem možném poznal, že člověk před ním má z něčeho panický strach. Nejspíš z jisté otázky. A tak ji vyslovil: „Neznásilnil jste a nezavraždil Helenu Šavrdovou?“

Mann se na něho podíval a řekl jenom: „Ano.“

Další práce už byla pro vyšetřovatele nadporučíka Františka Langeru, který navzdory svému mládí patřil k nejlepším ve své branži. Mann mu řekl téměř všechno, co bylo nějak důležité, a to i za přítomnosti obhájkyne. Druhý den před prokurátorem však svou výpověď odvolal. Pak se znovu přiznal. Ale vyšetřovatel a všichni jeho kolegové překonali i tohle martyrium. Dokázali Mannovi vraždu a předali jeho případ prokuratuře, aby v polovině září mohlo začít hlavní líčení u městského soudu. Čtení obžaloby trvalo necelé tři minuty. A co všechno dokázalo obsáhnout!

Jenomže na první otázku předsedy senátu odpověděl Mann zcela, alespoň pro lidi v soudní síni, nečekaně: „Jsem nevinný: Veškeré doznání jsem učinil pod nátlakem!“

Běžná finesa zkušených recidivistů. O to náročnější práce pro trestní senát. V závěru několikadenního a několikrát odročeného líčení se čte rozsudek. Zdeněk Mann je uznán vinným ze znásilnění a vraždy a odsuzuje se k trestu smrti.

Mann se ovšem odvolal. Poukazoval na to, že byl vlastně celý život homosexuálem, že dělal děvče, že má kýlu v tříslech a není pohlavního styku schopen, že sexuálně nikdy nežil ani s bývalou manželkou, ani později s družkou. Opakoval tedy svoje argumenty používané u soudu první instance.

A tak se v lednu 1990 vrátil případ Mann od Nejvyššího soudu zpět k městskému k novému projednání a rozhodnutí.

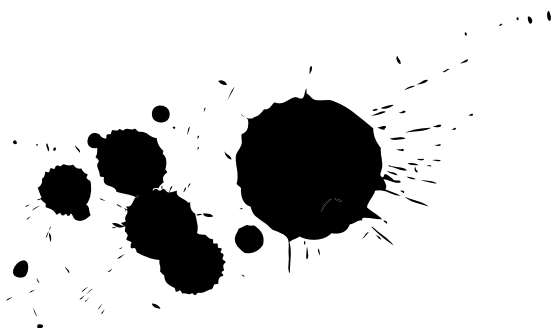
Jenomže současně s tímto procesem se připravovala novela trestního řádu a trestního zákona. A Mann se stal důležitější osobou, než by kdo tušil. Federální shromáždění totiž ve snaze o ochranu lidských práv rozhodlo, že obviněný smí být ve vazbě nejdéle jeden rok. Což vstoupilo na počátku července 1990 v platnost. Šest dní nato by měl být agresivní psychopat Zdeněk Mann propuštěn na svobodu. Byl ve vazbě jeden rok. Víc zákon nepovoluje.

Právě případem Zdenka Manna dokumentovali mnozí právníci v dopisech na Generální prokuraturu i na Nejvyšší soud, že tento bod novely je, jak se zdá, její slabou stránkou. A tak se kvůli malému snědému vrahovi novelizovalo znovu. U zvlášť závažných trestných činů je možné vazbu prodloužit.

Soud pak došel v zásadě ke stejnému závěru jako onen předchozí: Mann je vinný. Jenomže trest smrti byl již zrušen, a tak rozsudek zněl na dvacet pět let odnětí svobody.

GALERIE ZLOČINU

Druhý den po zadržení Manna jsem ve třetí mimořádné relaci oznamoval občanům, že i díky jejich pomoci je pachatel dopaden. Zvlášť jsem pak poděkoval za spolupráci dětem. Vždyť nebýt jich... ale to už jsem říkal na začátku.

LABYRINT NA CESTÁCH

Jakkoli se na první pohled zdá být titulěk nesmyslný, má svou pravdu a logiku. Alespoň v tomto případě. I když samozřejmě vím, že labyrint je podle bájesloví, kde je o něm zřejmě první zmínka, věc statická, nepohyblivá: bludiště, v němž hledají cestu a tudíž se pohybují jiní. A abych to všechno zkomplikoval, hned na začátku prozradím, že tentokrát se od zločinu odchýlíme, jelikož v příběhu, s nímž vás chci seznámit, není po žádném násilí, natožpak smrti ani potuchy. S výjimkou smrti básníka v závěru díla...

Přesná data nejsou zcela důležitá. Rozhodující je rok, který měl nulu na konci a byl tím pádem jubilejní. Ve slavení výročí jsme byli přece odjakživa dobří. Tentokrát však šlo o něco jiného. V průběhu roku 1980 došla dramaturgie Národního divadla k rozhodnutí, že za tři roky, až se bude ke stému výročí otevření Národního divadla zahajovat umělecký provoz ve zrekonstruované Zlaté kapliče, bude třeba na prknech, která znamenají svět,

předvést nová díla našich hudebních a dramatických autorů. Samozřejmě že zahajovací premiérou bude, jak také jinak, Smetanova Libuše. Ale původní české činohry, opery a balety současníků by měly následovat.

K účasti na tomto projektu byli vyzváni autoři mající určitý věhlas. Jedním z nich byl i hudební skladatel Jan Hanuš. Měreno oním věhlasem, asi by v nikdy nesestaveném žebříčku autorů, s nimiž začali dramaturgové jednat, zaujal místo na samém vrcholku pyramidy. Vzpomeňme jenom jeho opery Sluha dvou pánů či Pochodeň Prométheova, symfonickou fantazii Petr a Lucie, ale zejména balet Othello, který byl uveden snad na všech významnějších baletních scénách v Evropě i v zámoří.

Jan Hanuš souhlasil a pustil se do práce. Námětem se mu stala Dantova Božská komedie, jejíchž myšlenek se tvůrčím způsobem zmocnil i jako spoluautor libreta. Pak před sebe položil notový papír a na jeho první stranu, do samého záhlaví, napsal dedikaci: „Národnímu umělci Jaroslavu Seifertovi“. A pod to: „Jan Hanuš, opus 98. LABYRINT. Taneční meditace na podněty Danta ve třech dílech. Libreto ve spolupráci s Jaroslavem Pokorným napsal skladatel. PARTITURA“.

Následovaly dva roky práce. Podmínka dramaturgie totiž zněla, aby autoři odevzdali svá díla nejpozději do podzimu roku 1982, tedy rok před znovuotevřením Národního divadla.

V termínu, který si sám určil, dokončil Jan Hanuš partituru. Odložil tužku a uchopil starou aktovku, v níž už ležely dvě knihy. Nebo ještě ležely, kdysi na ně zapomněl. Nevyndal je ani teď a přidal k nim balík notového papíru, v jehož linkách pulzoval život nového baletu. Vyšel před dům a položil si koženou tašku na střechu svého auta. Měl namířeno do centra Prahy, aby si nechal dílo okopírovat. Na notový papír se totiž píše bez kopie.

Když konečně našel klíčky, odemkl a nastartoval. Na tašku odloženou na střeše v ten okamžik úplně zapomněl. Únava z předchozích měsíců vykonala zkrátka svoje.

Aktovka se na hladkém laku karoserie dlouho neudržela. To však skladatel zjistil teprve tehdy, když po několika kilometrech jízdy zaparkoval. V tu chvíli si ještě zcela neuvědomoval, k jaké ztrátě došlo. Až po několika minutách, během nichž se probíral z pochopitelného šoku, dospěl k přesvědčení, že dva roky enormního úsilí jsou nenávratně ztraceny. Volal sice na Ztráty a nálezy, ale marně. Zašel i na břevnovské místní oddělení Veřejné bezpečnosti, tam mu však řekli, že není důvod k tomu, aby cokoli podnikli, jelikož pan Hanuš přece sám tvrdí, že mu taška nebyla zcizena, nýbrž ji ztratil... V návalu zoufalství se obrátil na jasnovidce. Ale ani jeho slova ho nedokázala uklidnit. Co dál?

Po několika krušných dnech se s tímto problémem svěřila skladatelova dcera své známé, manželce jednoho redaktora časopisu Signál. Ten do případu zasvětil svého kolegu, který, cimirmanovsky vyjádřeno, měl v listě na starosti rubriku kriminální a kriminalistickou. Jako reportér navštěvoval často i Federální kriminální ústřednu a my jsme mu v rámci našich možností vycházeli vstříc. V uvozovkách řečeno odměnil se nám tak, že nás do hledání Labyrintu zatáhl. Zvedl totiž telefon a obrátil se na mne s dotazem, zda bychom nemohli skladateli Hanušovi nějak pomoci. Řekl jsem mu, že osobně bych pomohl velice rád, ale rozhodnout musí náčelník, jehož okamžitě odcházím informovat. Plukovník Janůrek bez dlouhých úvah prohlásil, že do toho půjdeme. Že když už jsme pátrali po všem možném, třeba po kladívku, kterým byl proveden slavnostní poklep při pokládání základního kamene vídeňské opery, proč bychom teď nemohli hledat ztracenou partituru. Naše rozhodnutí bylo tedy

jednoznačné. Připravím mimořádnou pátrací relaci FKÚ pro Československou televizi a okamžitě ji odvysílám.

Jenomže tak jednoduché to zase nebylo. Lidem, kteří v televizi o programových časech rozhodovali, se to vůbec nelíbilo.

„Nač mimořádná relace?“ ptali se mne. „Že někdo ztratil noty? Jen si to dejte do normálního pátrání.“

Nezbylo nám než se zařídit podle jejich pokynu.

K historii s kladívkem jen krátce. V samých počátcích vysílání pátracích relací Federální kriminální ústředny, tedy někdy na konci roku 1970 nebo na počátku roku následujícího, se ve služebním Věstníku VB objevila zajímavá zpráva. Z Hlávkovy nadace se prý ztratilo slavné kladívko, s nímž se klepalo na základní kámen vídeňské opery. Má nesmírnou kulturní a historickou cenu... Jakou fakticky, to nikdo nevěděl. Penězi se to prý nedá vyjádřit. Pracovníci FKÚ rozhodli, že se cena kladívka stanoví na čtyřicet tisíc korun. To byla tehdy první cena ve sportce a víc peněz si naši lidé v drtivé většině stejně neuměli ani představit. Kde by k nim také přišli... Kladívko se neztratilo přímo ze sbírek nadace, ale z fotoateliéru Kovoprojekty v Jungmannově ulici v Praze. Pracovníci nadace je tam dali vyfotografovat, aby měli v pořádku dokumentaci. Ono kladívko pak volně leželo v ateliéru, kam mohl přijít v podstatě každý. Jedinou výhodou bylo, že je zloděj odnesl až po vyfotografování, takže kriminalisté měli v ruce alespoň doklad o tom, jak vypadalo, a „televizní policisté“ (zprávu četl major Leoš Jirsák) zase obrázek, který bylo možné ukázat divákům.

Po pravdě řečeno, nikdo si nedělal velké iluze o tom, že by se kladívko na základě vyhlášeného pátrání mohlo najít. Opak byl však pravdou. Několik hodin po vysílání zazvonil na oddělení VB na pražském Hlavním nádraží telefon. Muž, který mluvil, se

nepředstavil. Sdělil však, že v automatické úschovně zavazadel ve schránce číslo... a pod kódem... je ukryta hledaná vzácnost. Kladívko tam skutečně leželo, neznámý muž nevtipkoval. Vrátilo se tedy zpět do majetku Hlávkovy nadace.

V případě ztracené partitury baletu věřili nejenom všichni zainteresovaní z Federální kriminální ústředny, že historie by se mohla opakovat.

Aniž bych chtěl celou věc dramatizovat, musím říci, že mne pátrání po partituře nenechalo ani na okamžik chladným. Vždyť se jednalo o dílo uznávaného Mistra, ale také o Národní divadlo! A co tahle scéna pro všechny milovníky Thálie znamená, o tom snad netřeba hovořit. Natožpak pro mne, který jsem chtěl být profesionálním hercem! Ochotnických zkušeností jsem měl, i když to zní poněkud neskromně, na rozdávání.

Abych to všechno uvedl na pravou míru – jsem rodilý Pražák, přímo z vršovického dolíčku, takže křtěný spíš Botičem než Vltavou. Z toho vyplývá, že celá naše rodina patří mezi pravověrné příznivce Bohemians. Jako snad všichni kluci z Vršovic i já v žákovských letech oblékal zelenobílé klubové barvy a vybíhal na hrací plochu v úmyslu je čestně hájit, leč patřil jsem mezi na-prosté fotbalové antitalenty, kteří kromě bojovného srdce nemožnou přinést na hřiště nic jiného. Z trávníku, tehdy ovšem spíše ze škváry, jsem proto včas a rozumně odešel, abych se po mnoha letech neutuchajícího fandovství ujal funkce tajemníka v prvním výboru Klokan klubu, jehož předsedou byl herec Jiří Vala... Čímž se oklikou dostávám zpět k divadlu. Byla to od dětství moje nejmilejší zábava. Ve vršovickém souboru Bozděch, který působil v budově Jiráskova divadla, jsem odehrál nejednu roli. Aby také ne, když jsme každých čtrnáct dní uváděli novou premiéru. Zkoušeli jsme vlastně denně, a to i mimo divadlo, v hospodách,

tělocvičnách, kde se dalo, abychom mohli v neděli dopoledne i odpoledne nabídnout nadšeným dětem zpravidla klasickou pohádku. Dospělým jsme hráli ve všední dny večer, volné soboty tenkrát ještě nikdo neznal...

A pak jsem po absolvování grafické školy podal přihlášku na divadelní fakultu AMU. Nevzali mne, prý jsem pokazil zkoušku z češtiny. Okamžitě jsem však dostal dvě nabídky angažmá. Jedna byla do Krajského zájezdového divadla v Klatovech, ta druhá zněla méně libozvučně, ale nemohl jsem ji odmítnout: Povolávací rozkaz. Ochotničil jsem však i na vojně a s místními nadšenci v Dymokurech jsem chystal svoji první vojenskou premiéru, když se u útvaru objevil jistý plukovník z ministerstva vnitra s tím, že resort má svůj umělecký soubor a zda bych v něm nechtěl pracovat. Byl to zřejmě slušný plukovník, protože tak vysoké šarže se na názory podřízených, natož vojínů základní služby, povětšinou neptají.

Já nabídku ocenil a pak, povzbuzen slušným zacházením, jsem dodal, že tak za čtrnáct dní, až to tady dozkoušíme a odehrajeme alespoň premiéru, bych mohl být v Praze. Vlídny plukovník přestal být náhle vlídny, a tak jsem za hodinu seděl sbalený v autě. V souboru jsem začínal jako herec, později jsem se stal vedoucím kabaretní skupiny. Měli jsme opravdu úspěchy, to vůbec nepřeháním. Proto nás překvapilo, když vnitro v roce 1964 soubor rozpustilo. Stál jsem najednou před rozhodnutím, co dál. Jít na venkov, do oblastního divadla, to se mi příliš nechtělo. Byl jsem už ženatý, manželku i dítě jsem měl v Praze... Oblast zaváňela existenční nejistotou. A hrát v hlavním městě? Tak vysoko jsem nepřemýšlel. Začal bych jistě s obligátní větou: Paní, nesu vám psaní. A kdoví, zda by u toho nezůstalo. Proto jsem přijal nabídku ministerstva vnitra, abych i nadále zůstal v jeho služ-

bách s tím, že budu zařazen na oddělení boje s kriminální trestnou činností. Přijal jsem to.

V pondělí 16. srpna 1982 v podvečer se v běžné pátrací relaci FKÚ v Československé televizi objevila na obrazovce mapa části Prahy. Diváci mohli sledovat trasu, kterou jel Jan Hanuš z Břevnova do centra města. Hovořilo se o tašce, četl se její popis, upozorňoval jsem na obsah. To vše jen jakoby zpovzdáli sledoval muž středních let. Pouze koutkem oka, protože čekal na další program. Teprve když relace skončila a objevily se závěrečné titulky, blesklo mu hlavou, že... Zvedl se z křesla a šel do dětského pokoje. Taška ležela v koutě. Že by to byla ona? Našel ji před necelým týdnem na ulici pod chodníkem. Stará, odřená... Někdo ji asi vyhodil, pomyslel si tenkrát. Otevřel ji a uviděl dvě staré knihy a sto sedmdesát stran popsaného notového papíru. Dám to do sběru, bude alespoň nějaká koruna, rozhodl se. Namířil si to k nejbližší sběrně odpadkových surovin. Naštěstí byl srpen, doba dovolených, a oni měli zavřeno.

Odnesl tedy tašku domů. Dcera se začíná učit hře na klavír. Dá jí ty noty, aby mohla intenzivněji cvičit. Jenomže dítě, jak také jinak, nedokázalo podle těchto not nic zahrát. A tak taška putovala do kouta s tím, že až ve sběrně znovu otevřou...

Je to určitě tahle aktovka, uvažoval muž v duchu. Jenomže co to říkal ten člověk na obrazovce? Že ji někdo hledá? Skočil po celotýdenním televizním programu. Něco mu napovídalo, že rubrika FKÚ pátrá má druhý den po premiéře reprízu v dopoledních hodinách. Nemýlil se. Pak zavolal kamarádovi, aby vyřídil v práci, že si bere den dovolené. Ráno se posadil k televizi a čekal. Ano, bylo to tak. Každou informaci, nebo dokonce tašku s partiturou je možné podat či přímo odevzdat na kterémkoli oddělení VB, na Federální kriminální ústředně, případně skla-

dateli Hanušovi osobně. Muž se spokojeně usmál. Když je to taková vzácnost, snad nebude autor žádný skrblík.

To, co teď řeknu, zůstalo před deseti roky utajeno. Partitura byla na světě a ostatní nebylo důležité. Ale po letech... Ten muž se nechtěl Veřejné bezpečnosti příliš ukazovat na oči. Měl v minulosti nějaké hříšky, samosebou mu je nikdo nepřipomínal, protože trest si odpykal... Rozhodl se však pro alternativu číslo dvě. Zašel na adresu rodiny Hanušových. Sousedka mu ale prozradila, že Mistr s rodinou odjel na venkov, kde se v klidu svého letního obydlí pokouší složit nový Labyrint, když o ten původní přišel. Vysvětlil jí, proč přichází, a dozvěděl se, kde Hanušovy najde. Pak požádal přítele s autem, aby ho do těch míst odvezl.

Podle vyprávění Jana Hanuše se to všechno odehrálo velice rychle. Skladatel byl rád, že partitura je na světě, a sáhl velice hluboko do peněženky. Muž se nezdržoval představováním, popadl peníze, usadil se zpět do auta a odjel. Víckrát se už neozval. Přesto vím, kdo to byl. A znovu říkám: „Díky vám, člověče, že jste tašku odevzdal.“

Premiéra baletu Labyrint se konala 18. dubna 1985. V rámci 40. výročí osvobození Československa. Ale o těch výročích už byla řeč... V choreografii a režii Miroslava Kůry tančili v hlavních rolích Vlastimil Harapes a Jana Kůrová, dále pak Jaroslav Slavický, Michaela Černá, Hana Vlácilová a Michal Šebor.

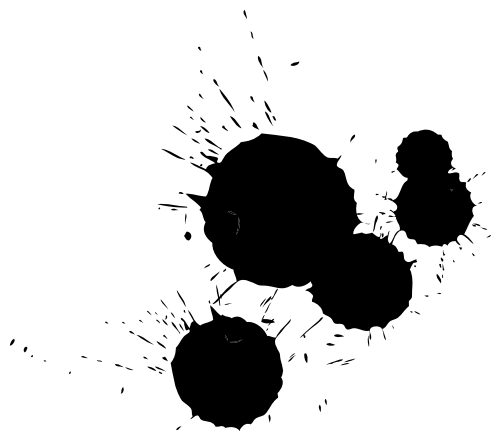
Byl to pro mne zážitek, jakých není v životě mnoho. Jan Hanuš na nás nezapomněl. Poslal mně, plukovníku Janůrkovi a oběma redaktorům ze Signálu vstupenky na premiéru. I pro manželky... Slíbil to tenkrát, když nás v téhle sestavě pozval na svůj letní byt, aby nám poděkoval.

Popřeli jste vlastně celé moje dílo, řekl při tomto setkání. Já ve své nejsilnější scéně ukazuji na lidskou lhostejnost. A vy jste lhostejní nezůstali.

Seděl jsem na premiéře na prvním balkonu, tuším ve třetí řadě. Znalec by řekl, na nejlepších místech pro sledování baletu. A byl jsem uchvácen. A nejenom já. Mistra Hanuše nadšené publikum několikrát vyvolalo na scénu, aby ho zahrnulo zaslouženými ovacemi. Měl jsem pocit, že se v jednu chvíli díval i nahoru na balkon, do míst, kde jsem spolu s manželkou tleskal jako ostatní, a že se naše pohledy na krátký okamžik setkaly.

Byl to nejspíš jenom dojem, jako bývalý amatérský divadelník vím, jak široký záběr má pohled herce z jeviště, ale na druhou stranu...

Jestli si dobře pamatuji, Labyrint se na scéně Národního divadla zvlášť dlouho neudržel. S nikým jsem o tom nemluvil, ale dodnes jsem přesvědčen, že se tak stalo asi proto, že příliš mnoho silných míst a příliš mnoho symbolů tehdejší době ne příliš příjemných asi někomu vadilo. Závěrečné zemětřesení a zmizení rybářské osady pod sutinami i smrt básníka snažícího se zachránit lidi, aby v posledním okamžiku svého života poznal v náručí milované Beatrice, co znamená láska, smír a vykoupení – tyhle atributy se příliš nenosily.

POMNÍK Z PONDĚLÍ TŘINÁCTÉHO

Všechny předešlé příběhy, které jsem zatím vyprávěl, měly nějaký konec. Dobrý, či špatný, na tom nezáleží. Ono je totiž dost těžké určit to nějak obecně. Je dobrým koncem případu, když kriminalisté dopadnou zločince? Pro lidi žijící okolo něho pochopitelně ano. Pro spravedlnost představovanou nejenom orgány činnými v trestním řízení rovněž. Ale pro pachatele samotného?

Nechme však filozofických úvah. Chtěl jsem jimi pouze předeslat, že tento příběh konec nemá. A to přesto, že je starý již mnoho let. V kriminalistické hantýrce řečeno – je to pomník. Tímto výrazem mezi sebou hovoříme o případech, které se nám nepodařilo objasnit. Zmizení Anny Mikušové je jedním z nich.

Nejprve několik faktografických údajů. Kdo je Anna Mikušová? Anna Mikušová žila s rodiči v Trenčianské Turé v okrese

Trenčín. V čase svého záhadného zmizení měřila 157 centimetrů, měla černé vlasy a oči, pěkné zuby. Vůbec to bylo hezké děvče, což vzhledem k jejímu tehdejšímu věku není míněno jako zvláštní znamení. Mladé dívky jsou zkrátka zajímavé už svým mládím, i když Anička patřila rozhodně mezi ty, jimž toho příroda po této stránce nadělila trochu víc. A protože zase někde ubrala, aby vládla všeobecná spravedlnost, dívka hůře viděla na levé oko. Brýle však nosit odmítala.

Učila se kadeřnicí. Chodila do druhého ročníku, ale příliš zdatně si s nůžkami v ruce nevedla. Z dámského oddělení ve městě ji přeložili do pánského na vesnici. Nadšená z toho nebyla, ale na vybranou neměla. Její vedoucí o ní později, když ji všichni hledali, řekl: „Pro tohle povolání se nenarodila. Neměla pro ně nadání. Nedokázala vzít břitvu do ruky. Neuměla ji nabrousit, natož s ní někoho oholit. Byla ale hezká a příjemná. Mladíci za ní chodili, aby je ostříhala. Ale ona jim pokaždé sdělila, že to ještě neumí, že je však obslouží někdo jiný. Třeba její stejně stará kolegyně... Ale jinak, jak říkám, to bylo hodné děvče. Trochu mně vadilo, že není k řemeslu, ale rozzlobila mne jenom jednou. To bylo 14. prosince. Toho dne ráno nepřišla do zaměstnání. Napsal jsem jí neomluvenou směnu a řekl to i jejím rodičům, když se po ní během dne sháněli...“

Den předtím, 13. prosince 1971, požádala Anička Mikušová svoji matku, když jí celé odpoledne pomáhala s praním prádla, zda by nemohla přespat u své kamarádky Marie Šípové. Její rodiče prý odjeli ke známým či příbuzným někam na Moravu a Marie je doma sama jen s mladší sestrou...

Rodiče nebyli proti. Rodinu Šípových znali, především však důvěřovali své dceři. A věděli, že jim doposud nikdy a v ničem nelhala.

Anička se rozloučila s otcem i matkou, pozdravila bratra a chystala se k odchodu. Neměla ani tašku, ani jiné zavazadlo. Dnes už to není aktuální, ale popis jejího tehdejšího oblečení zněl: světle modré manšestrové kalhoty, bleděmodrý tříčtvrteční kabát a hnědé boty zvané tuleňky.

Ve dveřích bytu se ještě jednou otočila. To byl okamžik, kdy ji rodina viděla naposledy.

V úterý ráno nepřišla domů. Matka s otcem se nejprve domnívali, že děvčata zaspala, a tak se společně vypravili k Šípo-
vým, aby je vzbudili. Ke svému nesmírnému překvapení se ale setkali s paní Šípovou, od níž se dozvěděli, že nikde na Moravě nebyla ani být neměla, naopak jsou všichni doma rozhodně už od včerejšího odpoledne, jen manžel se vrátil o něco později.

Nechápavě kroutila hlavou i Marie Šípová: „Anička je sice moje kamarádka, to je pravda, ale já ji skutečně neprosila, aby u nás spala. Vůbec jsme o tom nemluvily. Namouduši ne.“

Nervózní Mikušovi pospíchali do Malých Stankovic. V této obci nyní jejich dcera pracuje jako učenka v pánském holičství. Snad už je tam a vysvětlí jim... Nikdo ji však od včerejška neviděl.

Rodiče, pro které to všechno byl obrovský šok, dojeli zpět domů. Aniž si svlékli kabáty, šli se podívat do všech dceřiných věcí v jejím pokoji. Nikdy předtím její důvěrné soukromí nena-
rušili. Až v tento den a za zcela výjimečné situace. A prožili nový šok, dozajista silnější než všechny předešlé. V deníku zmizelé Anny, v obyčejném linkovaném školním sešitě, našli nejprve seznam autorů a jejich literárních děl, které v posledním roce přečetla. Za tím, na dalších stránkách, vnímali spíše okrajově několik vypsanych citátů. Jejich smysl si však uvědomili až podstatně později... Z rovnováhy je však vykořelel vytržený list, na němž

bylo hnědým fixem napsáno: *Voda a krev bude studená a špinavá. Zavřou se modrá oblaka. Už nikdy více! Jsem krvavý hlen.*

Na dalším listě další sdělení. Bezesporu napsané dceřinou rukou jako to první. Je ale ve zcela jiném duchu: *Milování, odpusťte mi. Nezasloužím si jedinou slzu od vás. A.*

A pak je tu ještě jeden list papíru. Je na něm nakreslen ženský nebo snad dívčí obličej a pod ním rakev. Mezi těmito obrázky je jediná věta: *Nechte mne spát.*

Celé se to zdálo být absolutně nepochopitelné. Už onen seznam přečtených knih nasvědčoval určité rozpolcenosti, která je však v tomto věku u dívek i chlapců normální. Stejně to bylo i s citáty. Uvedu pouze dva z nich, které mi utkvěly v paměti: *Když jsi zvítězil nad světem, jsi vytrvalý. Když jsi zvítězil nad svými zklamáními, jsi hrdina, který místo vavřínu dostává na svůj hřbet zkušenosti. Jaký to strašný věnec!*

Druhý citát je známější a zní: *Když jsi přišel na svět, plakal jsi a všichni se radovali. Žij tak, aby všichni plakali a ty ses usmíval, až budeš tento svět opouštět.*

Odborníci z toho všeho usoudili, že myšlenkové pochody Aničky Mikušové nebyly rozhodně jednoduché ani naivně dívčí, ale pro dobrovolný odchod ze světa přece jen jednoznačně nesvědčí. Kde je jí tedy konec? Utekla z domova? Nebo ji někdo zavraždil? Anebo nakonec přece jenom spáchala z neznámých příčin sebevraždu?

Ted' už o zmizení sedmnáctiletého děvčete věděli kriminalisté nejprve v Trenčíně, pak na celém Slovensku, aby se po krátkém čase prostřednictvím Federální kriminální ústředny vyhlásilo celostátní pátrání. Stovky lidí, nejenom příslušníků Veřejné bezpečnosti, pročesaly metr po metru okolí Trenčianské Turé a prohledaly koryto Váhu a jeho bře-

hy. Kriminalisté se ptali řidičů autobusů, průvodčích ve vlacích, zkrátka kdekoho, zda někdo děvče neviděl. Vyhledali i její spolužačky a kamarádky. Tím pádem znovu vyslechli i Marii Šípovou.

Výpověď přítelkyně nebyla bez zajímavosti. Marie kriminalistům řekla, že s Aničkou mluvila naposledy 12. prosince na chodbě před bytem Mikušových. Anna si stěžovala nejenom na to, že je nějaká nemocná, ale i na fakt, že už ji nic nebaví, že by nejradši odešla z učení a šla pracovat někam jinam, třeba do továrny. Pokud by se jí to vůbec povedlo, protože se jí zdá, že pro ni už nikde na světě není místo... Nejraději by si prý něco udělala, buď se utopila, nebo otráвила. Což by nemělo být tak těžké. Skočit do Váhu, když by nebyl nikdo nablízku... Nebo až pojedete se školou na výlet do Bratislavy, nakoupí si v lékárnách prášky, pak je spolyká a usne...

Marie Šípková jí to údajně rozmlouvala, a když odcházela domů, řekla jí Anička, že to samozřejmě nemyslela tak úplně vážně a že si to během jejich rozhovoru všechno rozmyslela.

Tady je ovšem třeba říci, že Marie Šípková kriminalistům neřekla zpočátku všechno. Neuvedla například, že o chmurách Aničky Mikušové spolu dívky nehovořily jenom 12. prosince, ale už několik týdnů předtím a stále se k tomuto tématu vracely. Prozradila jim až po čase, že když se jí Anička poprvé svěřila se svou beznadějí, odvedla ji do Trenčína ke svému známému, členu tehdy nepovolené náboženské sekty Svědků Jehovových. A nebyla tam s Aničkou jen jednou, ale dvakrát. Na třetí návštěvu, která byla domluvena, se Anička už nedostavila. Onen jehovista to kriminalistům potvrdil, ale rozhodně popřel, že by s Aničkou řešil nějaké její problémy. Četl s ní pouze bibli, to je všechno.

Tahle výpověď muže, jemuž bylo v té době přes šedesát let, vypadala jako pravdivá. Ale navštívila-li Anička někoho ze Svědků Jehovových, pak není vyloučeno, že by mohla být v kontaktu i s některými jinými členy této sekty. Tak uvažovali ti, kteří měli pátrání na starosti. Něco z těchto úvah bylo zveřejněno v tisku, a proto dostávali v dopisech a telefonátech oznámení, že ten či onen viděl Aničku s nějakým jehovistou. Je samozřejmé, že se pátralo i mezi členy sekty, ale za celou dobu nezískali kriminální jediný konkrétní poznatek, že by tito lidé měli se zmizením děvčete cokoli společného. Na straně druhé je ovšem třeba objektivně říci, že ti by to nejspíš nikdy nepřiznali, i kdyby to byla pravda, byť jehovista z Trenčína tvrdil opak.

Ať tak či onak, cesta tímto směrem se ukázala být jako slepá nebo neprůchodná.

Anna Mikušová nebyla k nalezení. Prověřovaly se hotely a ubytovny, svobodárny, příbuzní i známí. Nikde po ní nebylo ani stopy, což platilo i o místech, kde se scházely skupiny volně žijící mládeže. Nepředpokládalo se, že by odešla z domova a žila s nějakým chlapcem či mužem, protože o případné známosti by v obci, kde jeden před druhým nic neutají, spousta lidí věděla.

Fotografie Aničky Mikušové byla otištěna v mnoha novinách a časopisech a dostala se i na televizní obrazovku. Bohužel bez jakéhokoli výsledku. Pokud za něj nebudeme považovat například výpověď děvčete, které na konci května 1972 zadrželi příslušníci VB v Levicích. Dívka neměla žádné doklady a tvrdila o sobě, že je hledaná Anna Mikušová. Podoba by do jisté míry souhlasila, protože však nedokázala říci, jak se křestními jmény jmenují její nejbližší, míněni tím Mikušovi, pátrali příslušníci dál po její totožnosti a velice rychle zjistili, že se jedná o sedmnáctiletou tulačku z Liptovského Mikuláše, která si na Annu Mikušovou hraje, aby se stala důležitou...

Články o pohřešované Aničce se ve výrazných úpravách objevily v mnoha slovenských i českých novinách. A vždy, jakmile byly zveřejněny a dostaly se do rukou čtenářům, přišly na adresu Veřejné bezpečnosti, ať už na útvary, nebo na FKÚ, nové podněty a informace. Stalo se tak po publikování redakčních materiálů například v Pravdě, Zemědělských novinách, Hlasu l'udu i v jiných sdělovacích prostředcích. Lidé upozorňovali na to, že jsou přesvědčeni, že toho a toho dne viděli hledanou dívku tam a tam, jeden řidič uváděl, že ji vezl s přítelem hovořícím česky autostopem na trati Ružomberok–Poprad, další člověk tvrdil...

Všechno se ověřovalo, žádná informace nezůstala bez povšimnutí. Ale nikdy se po nabízené stopě nepodařilo ujít ani ten nejkratší krůček.

Vzpomínám si, že došlo k jisté kuriozitě, mohu-li to tak nazvat. V 41. čísle časopisu Květy z října 1973 bylo pod titulkem Kaleidoskop úcesů otištěno devět fotografií a krátký text. Šlo samozřejmě o vlasovou módu a předvádělo ji devět manekýn. Dostali jsme na Federální kriminální ústřednu upozornění několika čtenářů, že dívka, jež je na stránce vpravo nahoře, je jistě Anna Mikušová. Máme si tuto fotografii srovnat se snímkem, jehož používáme při pátrání. Navíc podle čtenářů Květů, kteří nám napsali, si Anička, která se přece učila kadeřnicí, vybrala velmi příbuznou profesi... Bohužel i tohle se ukázalo být liché. Ale zašli jsme do Květů a zjistili, že nikdo neví, kdo je ta manekýna, protože v redakci použili, jak bylo při těchto příležitostech obvyklé, fotografie ze zahraničních časopisů.

A aby toho bylo ještě víc, dostali jsme na stůl kolekci obrázků jednoho módního fotografa, zabývajícího se převážně pleteným oblečením, na jehož snímcích se vyskytovala dívka, jež by prý mohla být hledanou Aničkou Mikušovou. Nebyla...

Dne 5. listopadu 1973 se v Nápravně výchovném ústavu ministerstva spravedlnosti ČSR v Mladé Boleslavi přihlásil jistý vězeň k hlášení s tím, že si v několik měsíců starém časopise všiml fotografie a pátrací relace. Dívku, o níž se tam mluví, zná. Ale nikoli jako Annu Mikušovou, nýbrž Alenu Majerovou. Potkali se spolu před rokem ve vinárně Černý Narcis v Praze a absolvovali bohatýrský flám. Probudil se v nějaké ubytovně na Žižkově, dívka tam s ním nebyla a on vlastně ani nevěděl, jak se do těch míst dostal. Naštěstí ji o několik dní později náhodně potkal na Staroměstském náměstí. To už se dozvěděl, že Alena je z Trenčína a momentálně pracuje v psychiatrické léčebně v Praze–Bohnicích jako zdravotní sestra. Domluvili si na druhý den schůzku, jenomže dívka nepřišla. Jemu na ní ale záleželo a velice se mu líbila, tak ji jel do Bohnic hledat. Cestu z centra města k léčebně mu popsala perfektně i s čísly tramvají a autobusů, ale žádnou ošetřovatelku uvedeného jména tam nikdo neznal.

Důležitější se však kriminalistům jevila jiná zpráva, která přišla na neúplnou adresu rodiny Mikušových na konci října 1973 z Pardubic. Nepodepsaný člověk v dopise sděloval: Jmenuji se J. V. a pocházím z Pardubic. Pohřešovanou Annu Mikušovou znám. Seznámil jsem se s ní v lednu 1973. Od té doby bydlela u nás, před nějakou dobou jsme se rozešli. Ale v Pardubicích zůstala, protože ji vídám tancovat každou neděli na čajích v Grandu (4–8 hodin). Včera tam také byla. Seděla nahoře s nějakým klukem. Jestli chcete najít svoji dceru, víte kde. Vím jistě, že je to ona. Viděl jsem její občanský průkaz. Ale je už přebarvená na blond. Mluví už docela slušně česky... Prosím vás, jestli přijedete do Pardubic, zajděte v neděli do Grandu, ona tam určitě bude... Jestli chcete svou dceru, tak se řiďte tímto dopisem. Radím vám dobře, než bude pozdě!

A tak se paní Mikušová vypravila do Pardubic, kde jsem se stal jakýmsi jejím průvodcem. Na místě se přichystalo nejedno opatření, v nichž hlavní roli měli hrát kriminalisté a příslušníci VB z Pardubic, zejména velmi mladí chlapci, kteří měli operovat v sále, kde se tančilo. My starší jsme dovnitř nemohli. Byli bychom tam příliš nápadní. Pochopitelně, když průměrný věk účastníků zábavy byl jistě nižší než osmnáct let. Do sálu však musela paní Mikušová. Předpokládali jsme, že vzhledem k jejímu věku si ji bude každý, kdo ji uvidí, prohlížet, ale považovali jsme to za výhodu. Alespoň ji pisatel dopisu brzo pozná a okamžitě se k ní přihlásí. K ničemu takovému ale nedošlo... Paní Mikušová vcházela do sálu, kde duněly reproduktory vytočené na plný výkon a hudba hřměla prostorem, s nadějí vepsanou v obličejí. Když po čtyřech hodinách vyšla ven, dívali jsme se na zlomenou stařenku.

Dostali jsme pak ještě několik podobných a snad i dobře míněných informací o tom, že Aničku kdosi viděl v Kadani, jiný ve Vsetíně. Ale nikdy se nic nepotvrdilo. Ještě v roce 1975 jsme doufali v nějaký obrat v pátrání. Tehdy mi byl poskytnut dokonce značný prostor ve vysílání Televizního klubu mladých. Ale všechno bylo marné. Poslední stopa po Anně Mikušové, která je očividně jasná, končí v pondělí 13. prosince 1971 v šest hodin večer na prahu rodičovského bytu.

Co k tomu zbývá dodat?

Nevylíčil jsem zde zdaleka všechno, co bylo pro nalezení Anny Mikušové podniknuto. Přesto se snaha neodhadnutelného počtu lidí v celé republice ukázala být marná. Vyrosl nám tak pomník. Nevyřešený případ.

HROB BEZE JMÉNA

Tento případ patří do kategorie těch, které pro mne byly nesmírně zajímavé zejména svou závažností a široce rozvinutým pátráním. Protože ať chci nebo nechci, pátrání kriminalistů po čemkoli neznámém mne vždy přitahovalo už z důvodů jakési profesionální posedlosti, mohu-li to tak nazvat. Budu zcela otevřený. Přímo na místě trestného činu jsem pomáhat spravedlnosti a lidem, kteří to potřebovali, nemohl. Nedokázal bych kvalifikovaně sejmut otisky prstů, odlít stopu pneumatiky nebo podrážky nalezené v mokrém písku, nedokázal bych správně vyhodnotit terén. Také jsem na to, jak se v ozbrojených složkách říká, nebyl nikdy školen.

Ale událo-li se v republice cokoli závažného v oblasti trestné činnosti, čekal jsem připraven, abych, budu-li povolán, seznámil s případem nebo jeho částí co nejširší veřejnost a prostřednictvím televizní obrazovky nebo tisku žádal diváky a čtenáře o pomoc, o poskytnutí svědecké výpovědi, o sdělení,

čeho si dne toho a toho všimli právě při cestě do zaměstnání, v jejich ulici... A zaujal-li mne tento případ možná o něco víc než jiné, o nichž jsem v tu dobu informoval, bylo to i proto, že jsme si v jeden okamžik mysleli, že se nám podařilo nalézt pohřešovanou Aničku Mikušovou, o jejímž podivuhodném zmizení jsem již hovořil.

Dovolené byly v plném proudu a větší část už jich byla jistě vybrána. V pátek 21. srpna 1975 se však chtělo pracovat jen málokomu. Řidič těžkého stavebního mechanismu, který se toho dne zdatně oháněl se svým kolosem na staveništi mezi Prosekem a Letňany, našel v prostoru takzvané Bažantnice nahou mrtvolu neznámé ženy. O nic takového rozhodně nestál. Co se nálezu jako takových týkalo, šlo mu pouze a jedině o houby.

K jeho cti je nutné říci, že i když si byl vědom, že v daném okamžiku měl být někde docela jinde a dělat cosi úplně jiného, ihned a bez jediného zaváhání všechno oznámil: „Leží tam, mezi kopřivami, pod rozložitou smuteční vrbou.“

Přivolání příslušníci Veřejné bezpečnosti v hlídkovém voze si ještě ani nestačili říci, že jim ten den pěkně začíná, protože bylo krátce po sedmé hodině ráno, a bleskově volali svoje nadřízené, jelikož jim bylo jasné, že oni sami jistě nebudou těmi, kteří se k případu dostanou nějak blíže. Teď je na nich, aby zabezpečili místo nálezu mrtvoly tak, aby do její blízkosti nikdo nepřišel. Tedy – nikdo nepovolaný. Jenomže kdo by o to měl zájem! Mrtvá byla už ve značném stadiu rozkladu, z míst, kde ležela, byl cítit hnilobný zápach, její tkáň byly už pořádně napadeny červy...

Obtížné se to píše, ještě hůře čte, málokdo se na takovýhle obrázek vydrží dívat. Jenomže do běžného rejstříku „mordparaty“ patří setkání s nepřiliš vábnými mrtvolami jako něco opravdu normálního.

Skupina kriminalistů, která začala v Bažantnici pracovat, se postupně rozrůstala. V deset hodin dopoledne už čítala potřebných šedesát osob. Proč potřebných? Méně lidí by nedokázalo pročesat zdejší terén, aniž by se pak dalo říci, že nikde nic nepřehlédli. A tak se přivolané posily i s několika služebními psy doslova ponořily do křovisek a vysoké trávy. Hledalo se – vlastně cokoli. Zlomená větvička, stopa v hlíně, část ženina oděvu, ale třeba i jen kousek textilního vlákna zachyceného na spodní větvičce stromu. Nenašlo se však nic. A to nemohlo být způsobeno tím, že mrtvá neležela v Bažantnici jen několik hodin, ale spíš dní nebo dokonce týdnů.

Vypadalo to, že na tomto místě nebyla možná ani zavražděna, nýbrž sem už jako mrtvá přivezena, popřípadě jinak dopravena.

Možná si teď říkáte, že ti kriminalisté vidí hned všechno černě, když okamžitě mluví o vraždě, třebaže pro ni nemají v rukou jediný důkaz. Jenomže kdyby se jednalo o sebevraždu, jistě by ona žena přišla na tohle opuštěné místo oblečená. A i kdyby se z nějakého popudu sama svlékla, pak by se našly její šaty a prádlo a... Kriminalisté mají navíc nos. Odborně se tomu říká intuice. Ale vyjde to nastejno. Proto zcela bez zábran hovořili o vraždě, a možná dokonce i o sexuální vraždě. I když tato verze se nepotvrdila. Nemohla. Stupeň rozkladu těla už toto zkoumání nedovolil. Přesto lze říci, že veškeré podstatné informace získali vyšetřovatelé a kriminalisté od odborníků z Ústavu pro soudní lékařství a Kriminalistického ústavu v Praze. A já jsem pak následně mohl připravit pátrací relaci pro Československou televizi, v níž jsem úmyslně nemluvil o mrtvé ženě, ale spíš o někom, kdo by mohl být naživu, ale natolik mu vynechává paměť, že není schopen cokoli o sobě prozradit. Přitom jsme všichni věděli, že se skutečně jedná o vraždu, protože překrvení sleziny

a ledvin oběti stejně jako tečkovité výrony pod poplicnicí hovoří zcela jasně o zadušení.

Žena byla mladá. Znalci se shodli na tom, že nikoli starší dvaceti pěti let. Nebyla velká, měřila 163 centimetrů a byla štíhlá, padesát až dvaapadesát kilogramů. I zuby měla velmi hezké, jen se dvěma spravenými kazy a neprořezanými zuby moudrosti. Její husté a dlouhé vlasy, sahající do poloviny zad, měly světle kaštanovou barvu.

Pravděpodobně, ale to byla jenom úvaha vyplývající ze zjištěné skutečnosti, o sebe žena příliš nepečovala, míněno z kosmetického hlediska. Nehty měla totiž velice krátké a okousané, přičemž jsou míněny ty na rukou. Na nohou tomu bylo jinak: na pravé noze měla nehty prstů dobře ostříhané a udržované, zatímco na levé nehty vůbec neměla!

Žádná z dalších lékařských metod nic bližšího k určení totožnosti mrtvé nepřinesla: žena nikdy nebyla operována, nikdy neměla cokoli zlomeného, na těle ani na vnitřních orgánech nebyly nalezeny žádné známky jakékoli choroby.

Odborníci z Kriminalistického ústavu pak při chemicko-toxikologickém vyšetření části orgánů zcela jednoznačně prokázali, že ve zkoumaných tkáních nebyla zjištěna přítomnost organických ani anorganických toxických látek ani alkoholu ani karbonyl hemoglobinu, který se v krvi objevuje při otravách svítiplynem a podobně. Nikdo však nemohl vyloučit, že by žena mohla být otrávena jedem, který není znám... Člověk, který není do této problematiky hlouběji zasvěcen, by mohl po přečtení protokolu namítnout: „Jak to, že nebyl zjištěn alkohol, když Widmarkova zkouška z krve zemřelé hovoří o 0,7 promile, a to zase není tak zcela zanedbatelné množství.“ Jenomže naměřená hodnota neodpovídala skutečnosti v důsledku pokročilé hnilo-

by, což bylo prokázáno i plynovou chromatografií, kterou byly zjištěny pouze nepatrné stopy alkoholu... Jak je vidět, bez vědy to už nejde ani v kriminalistice.

Opět docházím k tomu, o čem nehovořím zrovna rád, tedy ke stavu nalezeného těla. Pro znalce bylo nesmírně náročné určit, jak dlouho je žena po smrti. Vzhledem k okolnostem se jim ani nelze divit. Bylo léto, teplo... A tak se lékaři spojili s přírodovědci a začali určovat stáří larev a červů, jimiž bylo tělo napadeno. Napřed se ovšem muselo zjistit, že se jedná o muší larvy druhu much, které se v našem prostředí běžně vyskytují a které potřebují k zakuklení čtrnáct dní a ve stadiu kukly zůstávají tutéž dobu. Bylo proto možné konstatovat, že od smrti neznámé ženy neuplynula doba kratší než čtrnáct dnů a delší než čtyři týdny.

Zatímco znalci, odborníci z mnoha oborů, vědci, lékaři, laborantky a mnozí další prováděli svoji práci a odpovídali na otázky, které jim byly pokládány, kriminalisté postupovali svými metodami, na první pohled sice nikoli tak efektními, ale stejně účinnými. Začali s prověrkami pohřešovaných žen, přičemž jejich stáří si oproti stanovisku patologů sami posunuli o několik roků dopředu i nazpět. Pětadvacet let pak zůstalo v jakémsi středu pomyslné stupnice.

Jenomže najednou stáli před nutností prověrek u sto šedesáti devíti žen z celé republiky. Přesně tolik jich bylo na konci srpna 1975 pohřešováno. Ale pozor, pouze ve věku od osmnácti do třiceti let! A stojí jistě za pozornost, že z jedné městské části Prahy, z Prahy 9, na jejímž katastru byla mrtvola objevena, chybělo v rodinách, ať už rodičům, nebo manželům, rovných třicet žen!

Byla to práce tak říkajíc úmorná a mravenčí. Samozřejmě že se kriminalisté po všech těchto ženách, o nichž jsme věděli, že

jsou pohřešovány a které jsme vedli v evidenci, museli podívat. Hledat je a najít. U většiny se to podařilo. Nacházely se tam, kde jsme to předpokládali, jelikož je to, jak jsem už myslím jednou naznačil, většinou stejné: u milenců či s přítelem, u manželů kamarádek, které byly s dětmi na dovolených, u rodičů, protože se k manželovi nevrátí... Tyhle věci si kolegové nechávají vždycky pro sebe. Nikdy neřeknou: „Pane Nováku, vedeme vám vaši choť, před chvílí jsme ji vytáhli z postele pana Pokorného.“

Jednak jsou rozumní, a potom vědí, že kdyby tak učinili, mohli by mít v extrémním případě v rajonu o mrtvolu víc, jednak jsou naopak rádi, že pohřešovanou našli živou. Což se stalo ve většině zmíněných případů z onoho léta. A pak se ještě v několika případech podařilo podle zcela jiných než osobních setkání zjistit, že některé ženy, které se sice vypátrat nepodařilo, nejsou v žádném případě mrtvé, pouze momentálně nepřítomné. A jiné možná mrtvé opravdu jsou, ale podle dostupných údajů, například podle velikosti a váhy těla, to tedy nemohou být ony. Přes to všechno zůstalo čtyřicet žen, které se nám najít nepodařilo a které by mohly být – raději ani nepomyslet. Faktem ovšem je, že ať jsem vyzýval diváky v televizi jakkoli úpěnlivě, nikdo se nepřihlásil. Žádný blízký člověk nezvedl telefon a neřekl, že právě tahle žena mu už pár týdnů chybí.

Hledat vraha, když neznáte totožnost oběti, je práce nadlidská a někdy zcela nemožná, lépe řečeno možná snad, ale bez záruky výsledku v podobě dopadení pachatele. Kriminalisté proto požádali o spolupráci i zubní lékaře: „Která z vašich pacientek by mohla mít takovéto zuby, chrup v označeném stavu?“

Zubaři rovněž pátrali v paměti a kartotékách, sedm nebo osm žen přibližného stáří a v podstatě stejného stavu chrupu našli, ale naštěstí pro ně byly všechny živé a zdravé.

Do toho všeho se přihlásila jedna komplikace, jak už to v podobných případech bývá takřka zákonitě. Kriminalisté zjistili, že na ubytovně jistého podniku, zrovna v Praze 9, přespávala načerno a bez přihlášení jedna mladá žena, která by odpovídala popisu, jak byl zveřejněn ve sdělovacích prostředcích. Několik týdnů ji mnozí viděli na ubytovně takřka denně, ale pak se na jednu ztratila, aniž by se s někým rozloučila. Na pokoji zůstala její igelitová taška a v ní drátěný kartáč na vlasy, malá kabelka, kapesník, bunda, kalhoty a nějaké drobnosti včetně prádla. Podle velikosti oblečení by bylo možné, že tato dívka je hledanou mrtvou, jak se říká v kriminalistickém žargonu, přesto však mrtvou, po jejíž totožnosti se dosud pátrá. Měla i tak dlouhé vlasy, které se zachytily na kartáči, bundě i kapesníku...

Ke slovu přišli opět vědci a odborníci z Kriminalistického ústavu. Jejich závěr zněl, že i když ženy měly vlasy velmi podobné nejenom délkou a barvou, ale i složením, nejedná se o jedny a tytéž vlasy.

Je však třeba říci, že ačkoli neznámá žena se na ubytovně pohybovala více než několik dní, nikdo se jí nezeptal na jméno...

Je naprosto logické, že některého z kriminalistů muselo napadnout, zda naše mrtvá z Letňan není už čtyři roky pohřešovaná Anna Mikušová. A tak se práce ujalo antropologické oddělení Kriminalistického ústavu. Experti zvolili k identifikaci nejenom klasické antropologické metody, ale i takzvanou superprojekci, kdy se velmi laicky řečeno promítají přes sebe dva obrazy, v tomto případě fotografie obličeje a hlavy Aničky Mikušové a do toho lebka neznámé mrtvé. I když některé údaje souhlasily, například stáří lebky odpovídalo věku nezvěstné Mikušové, jiné nikoli. Z toho vyplynul závěr, že přes mnohé shodné znaky nelze prokázat totožnost neznámé mrtvé a nezvěstné Anny Mikušové.

Tenkrát to pro mne byl jakýsi střípek naděje, že by dívka mohla být ještě naživu.

Kromě toho však další odborníci takzvanou Gerasimovovou metodou vymodelovali obličej mrtvé, jak by vypadal podle jejich názoru na základě studia lebky.

Šli však ještě dál. Obličej doslova oživil, vsadili do něho umělé oči, vymalovali ho, nasadili paruku... Udělali prostě to, co se dělá, vytváří-li se portrét do muzea voskových figurín. Takto vytvořenou neznámou mrtvou jsme pak vyfotografovali a zveřejnili ji v televizi i v některých novinách a časopisech. Nikdo se nepřihlásil. A tak jsme to po čtyřech letech zkusili ještě jednou. S odstupem času jsme požádali redakci Signálu, zda by nám nebyla opět nápomocna jako v jiných, tak i v tomto případě. A vysvětlili jsme jim, oč nám jde: „Zkusíme nehovořit o vraždě, ale vyvolat zájem jinak.“ Redaktoři, kteří to dostali na starost, nás pochopili velice dobře. A napsali text k několika fotografiím. Někde ho musím mít po ruce...

Ten román začíná vichřicí, která cloumá stromy v nemocniční zahradě. Rozcuchané vlasy mladého lékaře a vlající plášť ošetřovatelky, počasí, že by psa nevyhnal, nebe zamračené, temné. A z té oblohy se zřítí hořící letadlo.

Zase to ticho obklopené hučením větru: „I teď, doktore, myslíte na toho raněného. Je na něm něco divného, že?“

„Vždyť on nemá tvář,“ řekl chirurg těžce. „Je tak popálen... Ani tvář, ani jméno, ani vědomí. Alespoň něco kdybych o něm věděl!“

Inu, klasiky netřeba představovat, kdo by neznal Čapkův Povětroň. Vybaví se vlastně téměř zákonitě, neboť náš případ je mu velmi podobný. Před čtyřmi roky byla nalezena přibližně pětadvacetiletá žena. V její rozbité tváři se jen obtížně daly objevit

nějaké rysy, byla bez dokladů a hlavně bez paměti, protože ji jakási tragická událost přerвала jako napnutou nit. Tohle již není námět na román, to je fakt.

I takhle se dá napsat pátrací relace, krásně, naléhavě, tajemně. Profesionálové se zkrátka nezapřeli. V tomto duchu pokračoval text dál, až po obligátní výzvu, že poznal-li by kdokoli ženu z fotografie, nechť to oznámí buď přímo na FKÚ, nebo na kterémkoli útvaru VB či do redakce časopisu...

Ani po létech se nikdo neozval. Mám-li být upřímný, dnes už nedoufám, že se podaří zjistit totožnost mrtvé z Letňan. Vždyť krátce po jejím nálezu se prověřily stovky žen a v následujících měsících další tisícovky. A všechno bylo marné.

Jen na jednom hřbitově přibyl další hrob beze jména.

LUBOŠ ZMIZEL BEZE STOPY?

Podle všeho to vypadá, že ano. I když se to zdá být do jisté míry odporující logice. Fyzikálním zákonům. Přírodě... A přece je tomu tak. Dne 27. srpna 1988 přesně ve 12:00 zmizel v Púchově od domu v Komenského ulici, kde bydlel spolu se svými rodiči a dvěma sourozenci, pětiletý Luboš Bednár. Od toho okamžiku ho pravděpodobně už nikdo neviděl. Existují sice určitá svědectví, ale... K tomu se však ještě dostaneme.

Lubošův případ mně svým způsobem velice připomíná jiný, o němž jsem už v předešlých kapitolách hovořil: totiž případ Aničky Mikušové. A to nejenom tím, že oba se udály na Slovensku. Anička stejně jako Luboš zmizela zcela neočekávaně a její stopa se přes léta trvající pátrání neobjevila.

Jistě – Anička byla v době svého zmizení o jedenáct let starší než Luboš, v tomhle se od sebe případy liší. A pak také postojem rodičů k bezpečnostním orgánům. Zatímco Mikušovi věřili, že Veřejná bezpečnost dělá pro nalezení jejich dcery maximum, Bednárovi jsou opačného mínění. Ani Veřejné bezpečnosti, ani nynější policii příliš nedůvěřují. Možná dokonce vůbec, ale i o tom bude ještě řeč.

Ke zmizení Luboše Bednára došlo zcela nečekaně v již uvedený den, mimochodem to byla neděle, a za nikterak výjimečných okolností. Paní Bednárová vypravila své tři děti ven s tím, že šestiletý Stanislav dostal na starost kočárek se svým tříměsíčním bratrem Bronislavem. Luboš si měl před domem hrát. Matka se tak bude moci v klidu věnovat úklidu a vaření oběda. Přesně v poledne se vyklonila z okna bytu a volala děti k jídlu. Stanislav s kočárkem vyjel výtahem nahoru, ale bez Luboše, přestože i jeho viděla matka pod oknem na pískovišti.

Paní Bednárová nebyla srozuměna s tím, že Luboš domů nepřišel společně s bratry, a tak poslala Stanislava, aby ho přivedl. Jenomže ten se po chvilce vrátil se zprávou, že si šel hrát s jinými dětmi za panelák. To už matka nevydržela a vypravila se spolu se Stanislavem před dům, aby Luboše přivedli. Jenomže po chlapci nebylo ani vidu, ani slechu. Jenom jeden malý kamarád potvrdoval to, co říkal už Stanislav: „Luboš si šel hrát za panelák.“

Matka se Stanislavem se vrátila domů a syna odešel hledat otec. Bohužel opět marně. Po malém Lubošovi jako kdyby se slehla zem. Pomohli i sousedé, kterým se Bednárovi se svými obavami svěřili, ale ani potom nebyl výsledek žádný jiný než nulový.

Otec Bednár proto zašel na obvodní oddělení VB v Púchově a požádal o pomoc. Dostalo se mu jí. Na výzvu Bezpečnosti v městském rozhlasu přišlo pomoci pátrat na tři sta občanů

Púchova. Na ně již čekalo třicet příslušníků Veřejné bezpečnosti, stejný počet vojáků, dva psovodi Sboru nápravné výchovy se svými služebními psy, množství členů Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti...

Byl prohledán doslova celý Púchov, břehy a koryto Váhu, odlehlá místa města – jako staré domy určené k demolici, stavební ohrady i jiné prostory. Rozsáhlá akce skončila ve čtyři hodiny ráno druhého dne, aby již o tři hodiny později pokračovala s novou intenzitou. Znovu se prohledalo okolí řeky i řeka sama, železniční trať, les Lachovec i porosty okolo města. Na výpadových silnicích stály od minulého dne dopravní hlídky Veřejné bezpečnosti, kriminalisté z Považské Bystrice jakožto okresního města, pod které Púchov spadá, prověřovali a vyptávali se púchovských železničářů a osádek vlaků a vlakových čet, zda někdo z nich neviděl pětiletého chlapce bez doprovodu rodičů, popřípadě v doprovodu nějakých osob...

Tentýž den, v pondělí 28. srpna, necelých dvacet čtyři hodiny po Lubošově zmizení, bylo po chlapci vyhlášeno celostátní pátrání Federální kriminální ústředny, které se vzápětí objevilo v pátrací relaci FKÚ Československé televize i v mnoha denících a později i časopisech.

Hledal se pětiletý chlapec 120 centimetrů vysoký, silnější postavy, světle hnědých vlnitých vlasů, které měl zhruba středně dlouhé, modré oči a kulaté brady.

Na sobě měl modré tepláky s červenými nášivky, pod bundou červený rolák, pod ním flanelovou košili, pod kalhotami růžové punčocháče, na nohou gumovky...

Jistě, možná máte pravdu, pokud si říkáte, že popis oblečení není už dnes vůbec podstatný, ale jak se říká, tonoucí se i stébla chytá a co kdyby náhodou... Každopádně však tahle informace

tehdy podstatná byla. Zejména ve spojení se zvláštními znameními. Luboš měl na bradě méně viditelnou jizvu asi půl centimetru dlouhou a na levé straně lopatky mateřské znaménko elipsovitého tvaru o délce asi tří centimetrů. Říkám měl, protože jak jizva, tak mateřské znaménko mohlo s předpokládaným růstem chlapce změnit velikost, možná i tvar.

Pátrací relace upozorňovala na možnost, že se chlapec mohl stát obětí trestného činu. Její závěr, který se ovšem ve sdělovacích prostředcích z pochopitelných důvodů neobjevil, neboť byl určen příslušníkům Veřejné bezpečnosti, zněl: „Pátrání věnujte maximální pozornost!“

Pokud bych to mohl posuzovat sám, řekl bych, že se nic nezanedbalo. I na hraničních přechodech byla zpřísněna kontrola automobilů a jiných dopravních prostředků, aby nemohl z republiky nedobrovolně odjet nikdo, kdo by byl popřípadě unesen...

V Považské Bystrici byl ustanoven sedmičlenný tým, který měl na starosti pouze případ zmizelého Luboše Bednára. Už z jeho rozhodnutí byly na území celé republiky provedeny 30. srpna 1988 prověrky ve zdravotnických zařízeních, nemocnicích a dětských domovech všech typů. Pátralo se – po kom asi... Jenomže opět bez průkazného výsledku.

A pak začala docházet hlášení občanů, kteří si všimli něčeho, co by mohlo mít s chlapcovým zmizením souvislost. Než lze popsat úplně všechna svědectví a pak opatření, jež ze strany Bezpečnosti následovala. Ale jenom pro ukázkou: dne 1. září 1988 byla jistá žena ze Žiliny na návštěvě v jedné obci na Slovensku, kde žijí její rodiče. Otevřeným oknem slyšela zaskřípění brzd okolo jedoucího auta. Zvědavost jí nedala, aby se nepodívala z okna. A uviděla zelenou ladu, pravděpodobně typ 2102,

jak couvá asi k pětiletému chlapci stojícímu na okraji vozovky. Jelikož nedošlo k dopravní nehodě, což svědkyně konstatovala s potěšením, dál už se o celou věc nezajímala. Až po zhlédnutí televizní pátrací relace si dala všechno dohromady – a zvedla telefon, aby to, co viděla, oznámila příslušníkům Veřejné bezpečnosti v Žilině. Uvedla, že pokud si vybavuje správně, pak poznávací značka auta by měla znít BAK a mělo by v ní být buď číslo osm, nebo tři...

Městská správa Veřejné bezpečnosti Bratislava, přesněji její dopravní inspektorát, dostala za úkol prověřit lady mající zelenou barvu a SPZ s písmeny BAK; pak už všechny lady... Nepřineslo to žádný výsledek, nikdo ze řidičů v uvedený den a hodinu v oné obci nebyl. Je jistě snadné si představit při počtu vozů lada v roce 1988 v Bratislavě, kolik to bylo dotazů a prověrek! A aby to nebylo dopravním inspektorátům jinde v republice líto, dostali jejich pracovníci za úkol zjistit, jak je to na jejich teritoriu s ukradenými vozy lada... Nakonec se na všechno přišlo. Auto byla sice lada, ale nikoli z Bratislavy. A její řidič chtěl odvézt domů tříletého syna svého známého.

A tak to pokračovalo dál. Žena z Púchova prý mezi polednem a jednou odpoledne inkriminovaného dne viděla jít po chodníku chlapce asi pětiletého. Kráčel směrem do města...

Že šel Luboš směrem do města, tvrdily i děti, které si v neděli před obědem hrály okolo paneláků v Komenského ulici.

Jiný svědek ovšem tvrdil, že kolem jedné hodiny viděl chlapce, který tomu, co byl v televizi, jako by z oka vypadl, na křižovatce silnic u Uherského Hradiště, v jedné restauraci. Měl na sobě i modré tepláky... S ním tam byla žena ve věku asi padesáti let, kolébatvé chůze, jako by měla poškozené klouby, a muž jen o málo mladší...

Kromě důchodce, který podal svoje svědectví, si však nikdo z personálu restaurace ani z hostů na nic podobného nevzpomínal. Každý se staral o svoje a i onen důchodce připustil, že ho víc než chlapec zajímala jeho průvodkyně, jež se mu zdála být dosti atraktivní.

Kriminalisté a pátrači však nad podobnými oznámeními neohrnují v žádném případě nos. Prověřují naprosto každé, jak tomu bylo i v tomto případě. Protože co kdyby...

Obtížnější to bylo s jistou občankou sousedního Rakouska, rovněž zhruba padesátiletou, která byla v Púchově na návštěvě u příbuzných a odjela domů automobilem lancia se zelenou metalízou krátce po obědě. Údajně přes hraniční přechod v Petržalce. Mezi lidmi v Púchově se říká, že strašně trpí tím, že nemůže mít děti...

A tak šel z Považské Bystrice dotaz na přechod v Petržalce. V tu dobu se ještě průjezdy osob daly evidovat. To zejména vzhledem k jejich malému množství. Prověřovaná žena byla na hraničním přechodu v osm hodin večer a prokazatelně sama.

Přes to všechno však ještě Federální kriminální ústředna požádala prostřednictvím ministerstva vnitra v Praze rakouskou policii, aby jaksi diskrétně... Bylo nám vyhověno a v lednu 1989 z Rakouska přišla zpráva, že jistá občanka jejich republiky žije i nadále sama...

Dnešní postup, protože jsme členy Interpolu, je přece jenom méně zdoluhavý, ale i před léty, jednalo-li se o něco závažného, se dokázali policisté mezi sebou domluvit bez ohledu na to, kdo do jakého patřil bloku. Tyhle starosti přenechávali politikům...

V Púchově snad nebylo čtverečního centimetru prostoru, který by nebyl propátrán. Hledalo se v kanalizaci, zda tam snad chlapec nějakou nešťastnou náhodou nespadl, prohledávaly

se hrobky na místním hřbitově. O vypátrání zmizelého Luboše se pokusili i svazarmovští kynologové, sportovci z gumáren v Púchově propátrali Váh až k vodnímu dílu Nimnice, bylo doslova prohrabáno smetiště ve Strženicích, kam se v tu dobu vyvážel z Púchova domovní odpad, prověřovali se propuštění vězni, kteří byli v rozmezí několika sledovaných dní propuštění z nedalekého nápravně výchovného ústavu, prověřovaly se desítky osob s nedobrou minulostí, zejména násilníci a sexuální delikventi.

Šlo se však ještě dál. Na žádost otce Luboše Bednára se příslušníci Veřejné bezpečnosti spojili i s jasnovidcem, který už v minulosti s kriminalisty při pátrání po osobách spolupracoval a jehož údaje byly z osmdesáti procent přesné.

Tento léčitel a jasnovidce nikdy v Púchově nebyl. Přesto dokázal nakreslit plánec situace a okolních domů a určit, odkud přijelo nákladní auto, které chlapce srazilo a usmrtilo. Tělíčko naložil řidič na korbu a rychle odjel. V kabině s ním seděla ještě nějaká žena... Tohle vše určil z chlapcovy fotografie.

Jenomže já jsem dostal o několik týdnů později na FKÚ dopis od jedné ženy, která si nepřeje být jmenována a která mi v dopise zaslala rozsáhlý článek o muži, který dokáže na dálku najít i horníky zasypané v dolech... Tento psychotronik ale tvrdí opak. Podle fotografie, chlapcovy košile a mapy Bílých Karpat dává rodičům naději, že jejich syn ještě žije, pravděpodobně v Itálii, kam byl unesen. Pachatelé ho podle všeho dovezli do Piešťan a odtud ho letecky nebo kamionem dopravili za hranice...

Mezitím kriminalisté prověřují další svědectví. Jistá žena tvrdí, že chlapce viděla v obci Štiavnik, jak jde přes můstek přes Štiavnický potok, a odvolává se na svědectví řidiče autobusu ČSAD, který ho viděl spolu s ní. Řidič ale vypovídá jinak: Neví, děl nikoho. A ona mladá žena je známá tím, že si dost vymýšlí...

Pátrací tým příslušníků VB z Považské Bystrice vypracoval dotazníkovou anketu pro čtyřicet osm obyvatel domu v Komen-ského ulici, v tom, kde bydleli i Bednárovi. Doufali, že se snad na základě otázek najde někdo, kdo si vzpomene, jak a jestli se onoho dne setkal s malým Lubošem... Ze čtyřiceti osmi dotaz-níků jich bylo kriminalistům vráceno jenom dvacet. A bez jedi-ného poznatku.

O několik týdnů později volá anonym, že si dítě ještě pone-chá, a krátce nato Bezpečnost složitým způsobem analyzuje tele-fonát tohoto znění, který byl odteléfonován na linku 158 v Brati-slavě: Trenčín 7830, dítě.

Ale ani pátrání po automobilech těchto čísel, prověrka tele-fonů, zvýšený zájem o Trenčín a další opatření nepřinesly výsle-dek. Ještě jednou zdůrazňuji, že všechno, co zde uvádím, jsou pouze příklady. Pro nalezení malého Luboše toho bylo uděláno daleko víc.

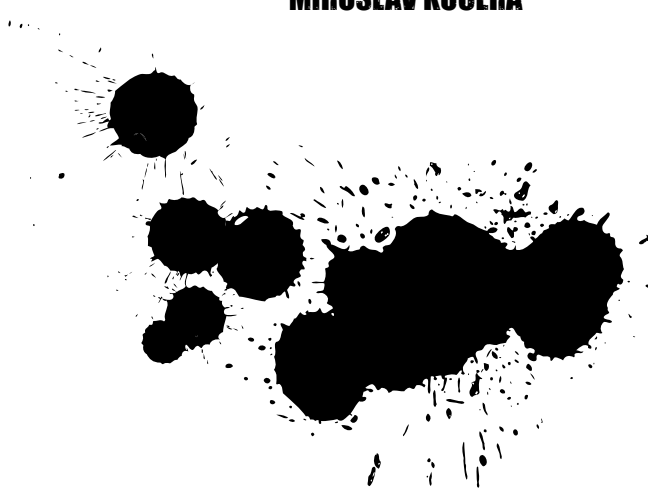
Přes to všechno se na sklonku roku 1988 obrací otec Luboše na ministra vnitra ČSSR se žádostí o pomoc. O něco později se pak oba rodiče písemně spojují s Výborem československé veřej-nosti pro lidská práva a humanitární spolupráci s tím, aby výbor zařídil, aby jim byly podávány zprávy o pátrání. Kromě toho se rodiče dožadují, aby jim byly znovu vypláceny přídavky na je-jich Luboše, protože přece nikdo neřekl, že je mrtev... „Snadnější a příjemnější by pro nás bylo chlapce vychovávat, a ne ho hle-dat,“ říkají kromě jiného nejen v tomto dopise, ale i v dalších, adresovaných předsedovi vlády Adamcovi, po listopadu 1989 pak předsedovi vlády Čalfovi, jemuž píše několik dní po jeho jmenování do funkce. A všem těmto lidem zdůrazňují, že Bez-pečnost pro nalezení jejich syna nic neudělala, protože o to asi nemá zájem.

Paní Bednárová to ostatně řekla i v rozhovoru, který jsem s ní vedl na obrazovkách Československé televize dne 19. března 1990. Tento rozhovor jsme připravili, abychom znovu evokovali situaci onoho pro rodiče nejsmutnějšího dne jejich života. Znovu bylo řečeno, jak se chlapec zvedl z písku, aby po něm vzápětí nezůstala nejenom na pískovišti ani stopa. Paní Bednárová v tomto rozhovoru řekla, že se s manželem obrátili i na několik ministrů a dva předsedy vlád, protože nejsou spokojeni s tím, jak pátrání po jejich synovi probíhá. Žádáme, aby se našel, prohlásila, máme přece právo identifikovat jej živého, nebo mrtvého...

Je pravdou, že chlapec zmizel jako příslovečné zrnko písku. Ale i ono pískoviště před domem bylo celé překopáno a přeházeno... Na adresu Federální kriminální ústředny přišlo množství dopisů podepsaných i nepodepsaných. Většina pisatelů měla upřímnou snahu pomoci. O nic jiného se po celou tu pro rodiče jistě hroznou dobu nesnažila a nesnaží ani bývalá Veřejná bezpečnost a nyní policie.

Dětský život nemůže být nikomu lhostejný. Ale ani nejlepší snaha, ani dobrá vůle nemohou pokaždé v těchto a podobných případech zaručit úspěch pátrání. Svědectví o pravdivosti těchto slov mohou podat nejenom naši kriminalisté a pátrači, ale i příslušníci obdobných složek kdekoli v zahraničí.

Což nemá být omluva manželům Bednárovým. Pouze konstatování. Nic víc, ale ani nic méně.

VRAŽEDNÝ SERIÁL

EVA

Dlouho jsem přemýšlel, zda do svého vyprávění zahrnout případ pětinasobného sexuálního vraha Ladislava Hojera, popraveného v roce 1986. Tu a tam se o něm na stránkách novin a časopisů vyskytly zmínky, jednou pojaté odborně a zajímavě, v jiných případech napsané nepříliš dobře a zkresleně. A tak jsem došel k závěru, že se do toho nakonec přece jenom pustím. Mám pro to několik důvodů. V první řadě vyprávím o závažné trestné činnosti, na jejímž objasňování jsem se pátracími relacemi, jejich zpracováním a popřípadě i ohlášením na obrazovkách televize podílel. Tak tomu bylo i v tomto případě, kdy jsem o pomoc veřejnosti žádal dokonce několikrát, kdy jsme v televizi i v jiných sdělovacích prostředcích hledali svědky, kteří by vyšetřovatelům a kriminalistům pomohli vnést trochu světla do dlouho zamlženého prostoru.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.